

CG020 Genomika

Přednáška 11

Systemová biologie

Jan Hejátko

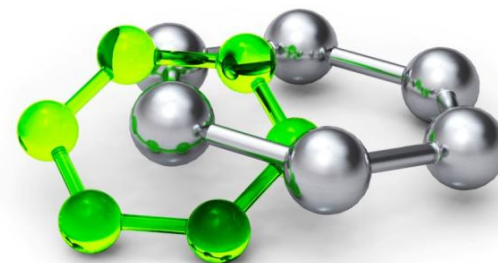
Funkční genomika a proteomika rostlin,
Středoevropský technologický institut (CEITEC)

a

Národní centrum pro výzkum biomolekul,
Přírodovědecká fakulta,

Masarykova univerzita, Brno
hejatko@sci.muni.cz, www.ceitec.eu

M U N I
S C I

Literatura

- Literární zdroje ke kapitole 11:
  - Wilt, F.H., and Hake, S. (2004). [Principles of Developmental Biology](#). (New York ; London: W. W. Norton)
  - Eden, E., Navon, R., Steinfeld, I., Lipson, D., and Yakhini, Z. (2009). GOrilla: a tool for discovery and visualization of enriched GO terms in ranked gene lists. *BMC Bioinformatics* 10, 48.
  - The Arabidopsis Genome Initiative. (2000). Analysis of the genome sequence of the flowering plant *Arabidopsis thaliana*. *Nature* 408, 796-815.
  - Benitez, M. and Hejatko, J. Dynamics of cell-fate determination and patterning in the vascular bundles of *Arabidopsis thaliana* (submitted)
  - de Luis Balaguer MA, Fisher AP, Clark NM, Fernandez-Espinosa MG, Moller BK, Weijers D, Lohmann JU, Williams C, Lorenzo O, Sozzani R. 2017. Predicting gene regulatory networks by combining spatial and temporal gene expression data in *Arabidopsis* root stem cells. *Proc Natl Acad Sci U S A* 114(36): E7632-E7640.

Osnova

- Definice **Systemové biologie**
- **Nástroje**
  - **Genová ontologie**
  - **Bayesovské sítě**
  - **Modelování molekulárních/genových regulačních sítí**
  - **Odvození genových regulačních sítí z velkých omických datových sad**

Definice

Systemová biologie je vědecký směr v biologii využívající přístupy dalších věd, především **biochemie**, **chemie**, **informatiky** a **matematiky**. Zabývá se **studiem biologických funkcí a mechanismů** vzniklých následkem **komplexních interakcí** v biologických systémech.

Základní myšlenkou je **komplexní pohled**, opak **redukcionismu** (který je převládajícím paradigmatem například v molekulární biologii), tedy předpoklad, že **system je víc než součet jeho částí**.

Systemová biologie často **pracuje s modely**, které jsou vytvářeny **matematickými a infromatickými přístupy** na **základě biologických dat**, jejichž vlastnosti jsou posléze porovnávány s vlastnostmi živých systémů (**Wikipedia**).

Definice

Systemová biologie se zabývá studiem biologických systémů, jejichž chování nelze redukovat na *lineární součet funkcí jejich částí*. Systemová biologie **nemusí nutně zahrnovat velké množství komponent** nebo rozsáhlých datových souborů, jako je tomu v genomice nebo konektomice, ale často **vyžaduje metody kvantitativního modelování** vypůjčené z fyziky (Nature).

Definice

Názorně vysvětluje video Dr. Nathana Price, zástupce ředitele Ústavu pro systémovou biologii, Seattle, USA na https://www.youtube.com/watch?v=OrXRI_8UFHU.

Osnova

- Definition of Systems Biology
- Tools
  - Gene Ontology analysis

Výsledky –omických studií vs. biologicky relevantní závěry

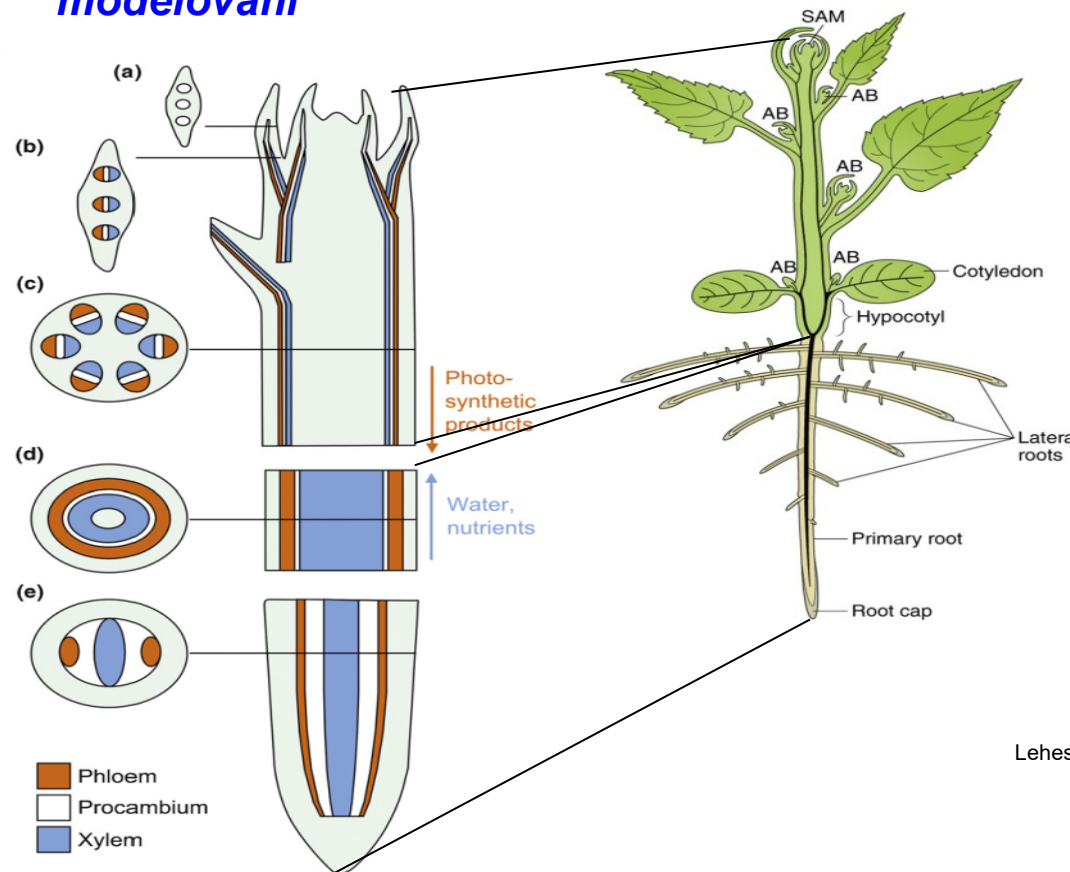
- Výsledky –omických studií reprezentují **enormní množství dat**, např. geny s rozdílnou expresí. Ale jak z nich získat **biologicky relevantní závěry**?

Ddii et al., unpublished

gene	locus	sample_1	sample_2	status	value_1	value_2	log2(fold_change)	test_stat	p_value	q_value	significant
AT1G07795	1:2414285-2414967	WT	MT	OK	0	1,1804	1.79769e+308	1.79769e+308	6.8885e-05	0,00039180	1 yes
HRS1	1:4556891-4558708	WT	MT	OK	0	0,696583	1.79769e+308	1.79769e+308	6.61994e-06	4.67708e-05	yes
ATMLO14	1:9227472-9232296	WT	MT	OK	0	0,514609	1.79769e+308	1.79769e+308	9.74219e-05	0,00053505	5 yes
NRT1.6	1:9400663-9403789	WT	MT	OK	0	0,877865	1.79769e+308	1.79769e+308	3.2692e-08	3.50131e-07	yes
AT1G27570	1:9575425-9582376	WT	MT	OK	0	2,0829	1.79769e+308	1.79769e+308	9.76039e-06	6.647e-05	yes
AT1G60095	1:22159735-22162419	WT	MT	OK	0	0,688588	1.79769e+308	1.79769e+308	9.95901e-08	9.84992e-07	yes
AT1G03020	1:698206-698515	WT	MT	OK	0	1,78859	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00913915	0,0277958	yes
AT1G13609	1:4662720-4663471	WT	MT	OK	0	3,55814	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00021683	0,00108079	yes
AT1G21550	1:7553100-7553876	WT	MT	OK	0	0,562868	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00115582	0,00471497	yes
AT1G22120	1:7806308-7809632	WT	MT	OK	0	0,617354	1.79769e+308	1.79769e+308	2.48392e-06	1.91089e-05	yes
AT1G31370	1:11238297-11239363	WT	MT	OK	0	1,46254	1.79769e+308	1.79769e+308	4.83523e-05	0,00028514	3 yes
APUM10	1:13253397-13255570	WT	MT	OK	0	0,581031	1.79769e+308	1.79769e+308	7.87855e-06	5.46603e-05	yes
AT1G48700	1:18010728-18012871	WT	MT	OK	0	0,556525	1.79769e+308	1.79769e+308	6.53917e-05	0,00037473	6 yes
AT1G59077	1:21746209-21833195	WT	MT	OK	0	138,886	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00122789	0,00496816	yes
AT1G60050	1:22121549-22123702	WT	MT	OK	0	0,370087	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00117953	0,0048001	yes
AT4G15242	4:8705786-8706997	WT	MT	OK	0,00930712	17,9056	10,9098	-4,40523	1.05673e-05	7.13983e-05	yes
AT5G33251	5:12499071-12500433	WT	MT	OK	0,0498375	52,2837	10,0349	-9,8119	0	0	0 yes
AT4G12520	4:7421055-7421738	WT	MT	OK	0,0195111	15,8516	9,66612	-3,90043	9.60217e-05	0,000528904	yes
AT1G60020	1:22100651-22105276	WT	MT	OK	0,0118377	7,18823	9,24611	-7,50382	6.19504e-14	1.4988e-12	yes
AT5G15360	5:4987235-4989182	WT	MT	OK	0,0988273	56,4834	9,1587	-10,4392	0	0	0 yes

Vývoj rostlinných vodivých pletiv

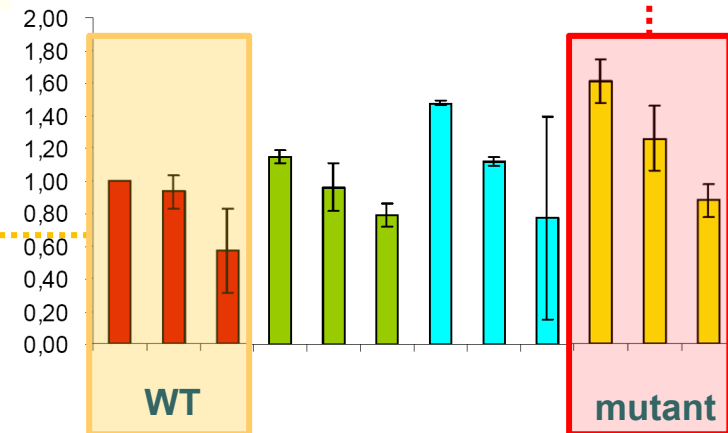
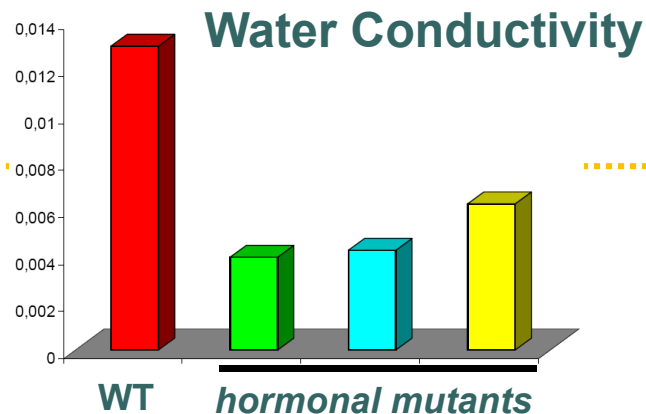
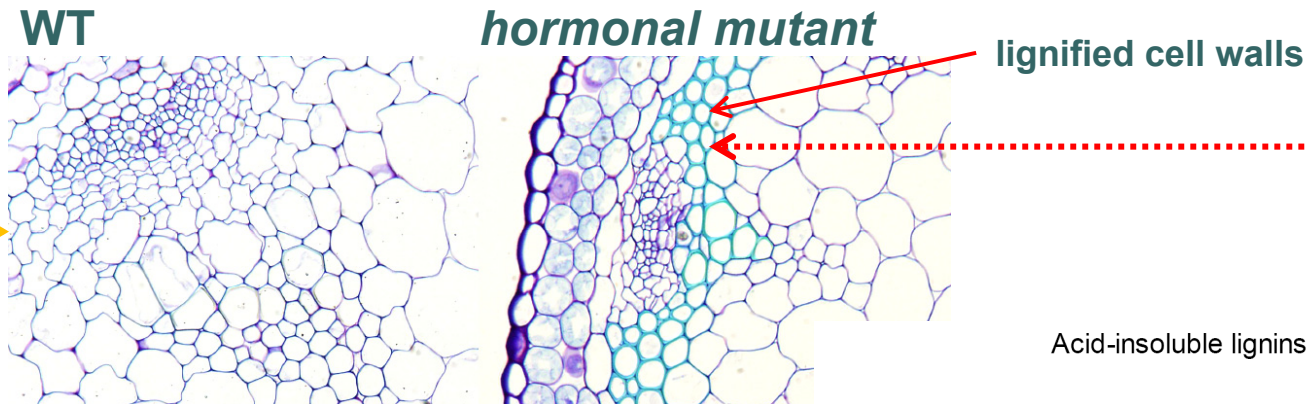
- **Vodivé pletivo** jako vývojový model pro **GO analýzu** a **MRN modelování**

Lehesranta et al., *Trends in Plant Sci* (2010)

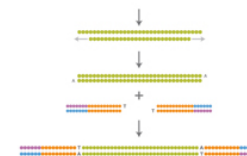
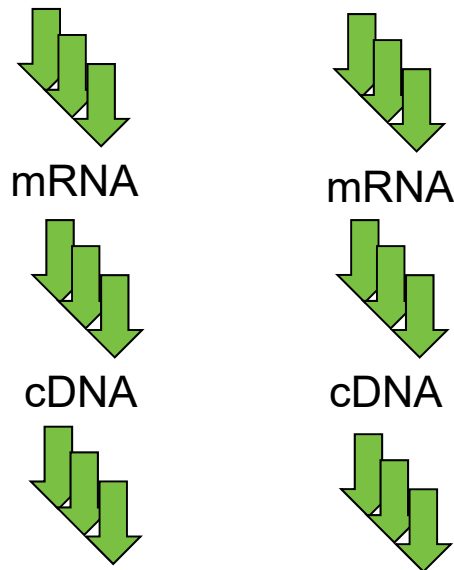
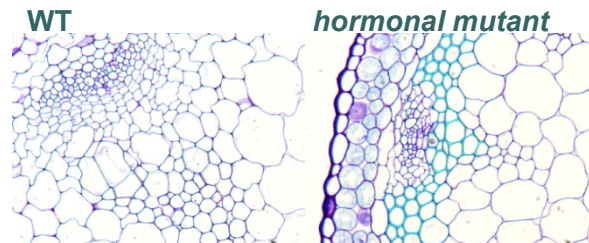
Hormonální regulace vývoje rostlinných vodivých pletiv

- Rostlinné hormony regulují ukládání ligninu v buněčných stěnách a transport vody xylemem

Hormonální regulace vývoje rostlinných vodivých pletiv

- **Transkripční profilování pomocí sekvenování RNA**

Library Preparation
~2 h [15 min hands-on (Nextera)]
< 6 h [< 3 h hands-on (TruSeq)]

Cluster Generation
~5 h (<10 min hands-on)

Sequencing by Synthesis
~1.5 to 11 days

CASAVA
2 days (30 min hands-on)

Sekvenování společností Illumina a určení
počtu transkriptů

Výsledky –omických studií vs. biologicky relevantní závěry

- Transkripční profilování identifikovalo víc než **9K odlišně regulovaných genů...**

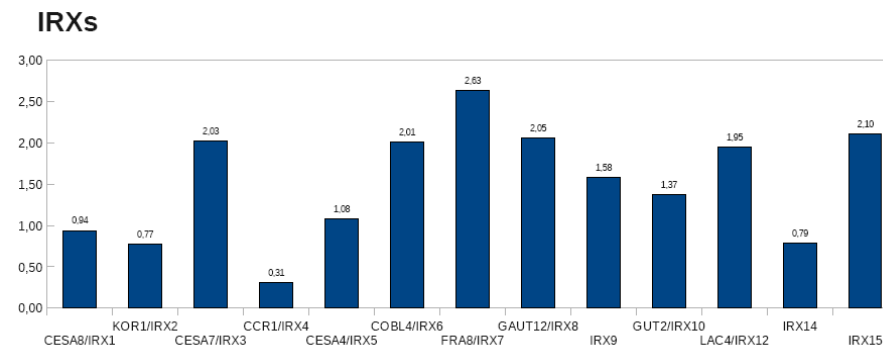
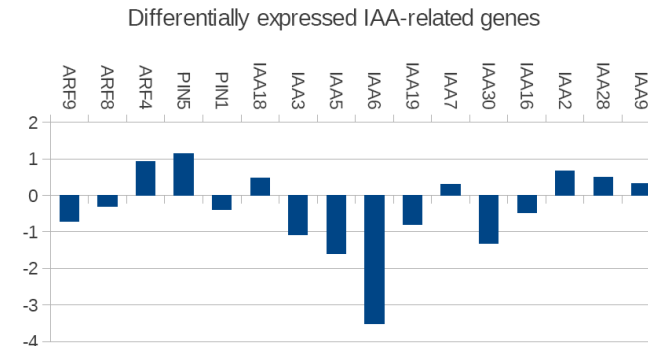
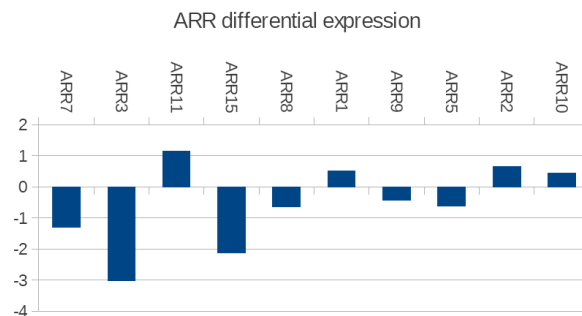
Ddii et al., unpublished

gene	locus	sample_1	sample_2	status	value_1	value_2	log2(fold_change)	test_stat	p_value	q_value	significant
AT1G07795	1:2414285-2414967	WT	MT	OK	0	1,1804	1.79769e+308	1.79769e+308	6.8885e-05	0,00039180	1 yes
HRS1	1:4556891-4558708	WT	MT	OK	0	0,696583	1.79769e+308	1.79769e+308	6.61994e-06	4.67708e-05	yes
ATMLO14	1:9227472-9232296	WT	MT	OK	0	0,514609	1.79769e+308	1.79769e+308	9.74219e-05	0,00053505	5 yes
NRT1.6	1:9400663-9403789	WT	MT	OK	0	0,877865	1.79769e+308	1.79769e+308	3.2692e-08	3.50131e-07	yes
AT1G27570	1:9575425-9582376	WT	MT	OK	0	2,0829	1.79769e+308	1.79769e+308	9.76039e-06	6.647e-05	yes
AT1G60095	1:22159735-22162419	WT	MT	OK	0	0,688588	1.79769e+308	1.79769e+308	9.95901e-08	9.84992e-07	yes
AT1G03020	1:698206-698515	WT	MT	OK	0	1,78859	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00913915	0,0277958	yes
AT1G13609	1:4662720-4663471	WT	MT	OK	0	3,55814	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00021683	0,00108079	yes
AT1G21550	1:7553100-7553876	WT	MT	OK	0	0,562868	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00115582	0,00471497	yes
AT1G22120	1:7806308-7809632	WT	MT	OK	0	0,617354	1.79769e+308	1.79769e+308	2.48392e-06	1.91089e-05	yes
AT1G31370	1:11238297-11239363	WT	MT	OK	0	1,46254	1.79769e+308	1.79769e+308	4.83523e-05	0,00028514	3 yes
APUM10	1:13253397-13255570	WT	MT	OK	0	0,581031	1.79769e+308	1.79769e+308	7.87855e-06	5.46603e-05	yes
AT1G48700	1:18010728-18012871	WT	MT	OK	0	0,556525	1.79769e+308	1.79769e+308	6.53917e-05	0,00037473	6 yes
AT1G59077	1:21746209-21833195	WT	MT	OK	0	138,886	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00122789	0,00496816	yes
AT1G60050	1:22121549-22123702	WT	MT	OK	0	0,370087	1.79769e+308	1.79769e+308	0,00117953	0,0048001	yes
AT4G15242	4:8705786-8706997	WT	MT	OK	0,00930712	17,9056	10,9098	-4,40523	1.05673e-05	7.13983e-05	yes
AT5G33251	5:12499071-12500433	WT	MT	OK	0,0498375	52,2837	10,0349	-9,8119	0	0	0 yes
AT4G12520	4:7421055-7421738	WT	MT	OK	0,0195111	15,8516	9,66612	-3,90043	9.60217e-05	0,000528904	yes
AT1G60020	1:22100651-22105276	WT	MT	OK	0,0118377	7,18823	9,24611	-7,50382	6.19504e-14	1.4988e-12	yes
AT5G15360	5:4987235-4989182	WT	MT	OK	0,0988273	56,4834	9,1587	-10,4392	0	0	0 yes

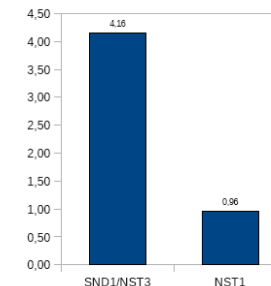

Genová ontologie

- Jedním z možných přístupů je studium **genové ontologie**, tj. dříve prokázané **spojitosti** mezi geny a **biologickými procesy**

XYLEM MARKERS

Ddii et al., unpublished

Genová ontologie

- Několik nástrojů umožňuje **statisticky vyhodnotit obohacení o geny spojené se specifickými procesy**

Eden et al., *BMC Bioinformatics* (2009)

The screenshot shows the GO RILLA web application interface in a Firefox browser window. The URL is cbl-gorilla.cs.technion.ac.il. The page features the GO RILLA logo, which includes a gorilla and a heatmap, and the subtitle "Gene Ontology enRIchment anaLysis and visualiZation tool". Below the logo, there is a brief description of the tool and its two modes of operation. The interface is divided into four steps: Step 1: Choose organism (with a dropdown menu set to Arabidopsis thaliana), Step 2: Choose running mode (with radio buttons for single ranked list of genes and two unranked lists), Step 3: Paste a ranked list of gene/protein names (with a text input field and an upload button), and Step 4: Choose an ontology (with radio buttons for Process, Function, Component, and All). A "Search Enriched GO terms" button is prominently displayed. The browser's taskbar at the bottom shows various open applications and system icons.

GO RILLA
Gene Ontology enRIchment anaLysis and visualiZation tool

GO RILLA is a tool for identifying and visualizing enriched GO terms in ranked lists of genes.
It can be run in one of two modes:

1. Searching for enriched GO terms that appear densely at the top of a ranked list of genes or
2. Searching for enriched GO terms in a target list of genes compared to a background list of genes.

For further details see [References](#).

[Running example](#) [Usage instructions](#) [GORILLA News\(Updated December 3rd 2012\)](#) [References](#)

Step 1: Choose organism
Arabidopsis thaliana

Step 2: Choose running mode
 Single ranked list of genes Two unranked lists of genes (target and background lists)

Step 3: Paste a ranked list of gene/protein names
Names should be separated by an <ENTER>. The preferred format is gene symbol. Other supported formats are: gene and protein RefSeq, Uniprot, Unigene and Ensembl. Use [WebGestalt](#) for conversion from other identifier formats.

Or upload a file: D:\Results\2012\Mariansz [Procházet...]

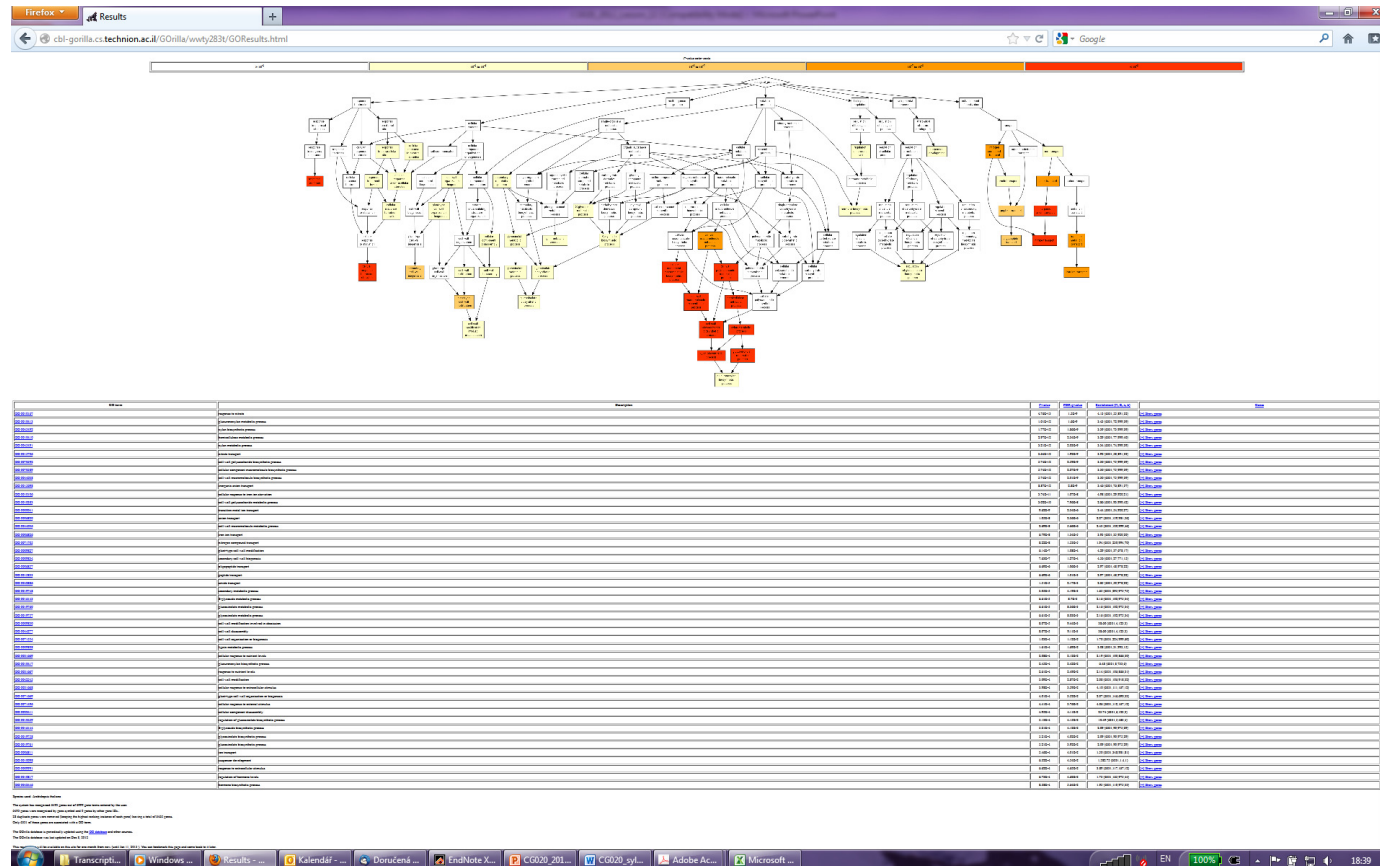
Step 4: Choose an ontology
 Process Function Component All

Search Enriched GO terms

Reset form

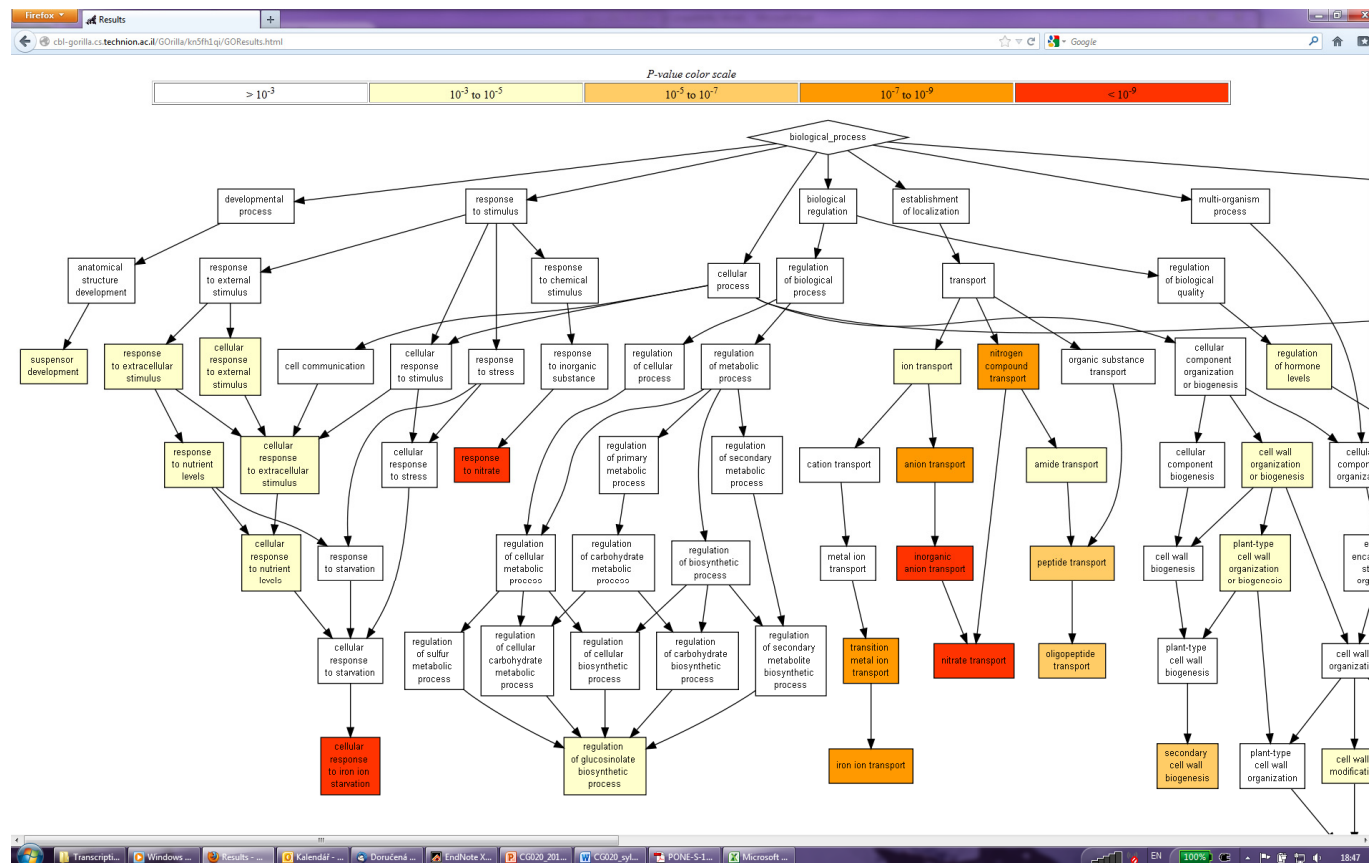
Genová ontologie

- Několik nástrojů umožňuje **statisticky vyhodnotit obohacení o geny spojené se specifickými procesy**

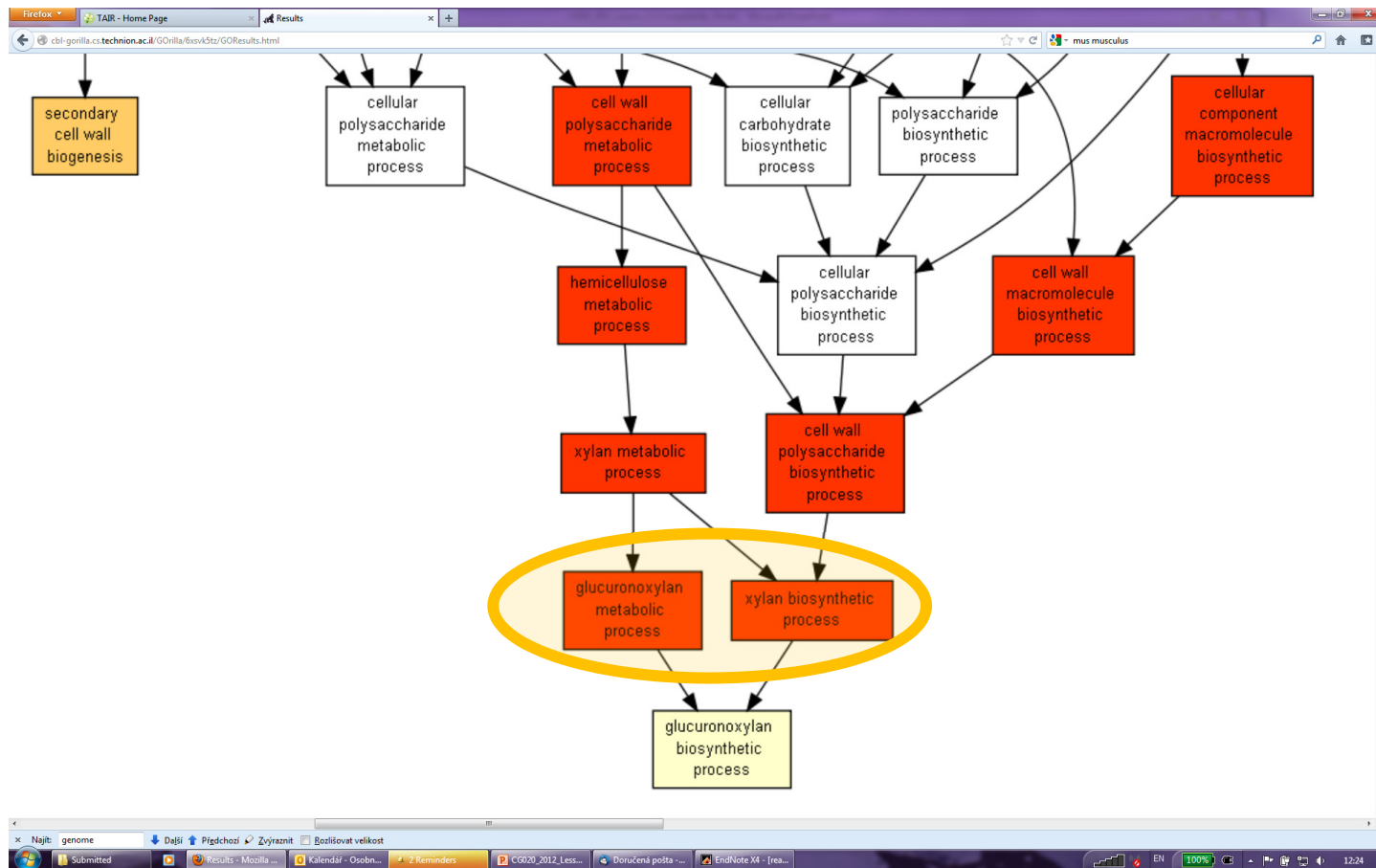
Genová ontologie

- Několik nástrojů umožňuje **statisticky vyhodnotit obohacení** o geny **spojené se specifickými procesy**

Genová ontologie

- Několik nástrojů umožňuje **statisticky vyhodnotit obohacení** o geny **spojené se specifickými procesy**

Genová ontologie

- Několik nástrojů umožňuje **statisticky vyhodnotit obohacení o geny spojené se specifickými procesy**

glucuronoxylan metabolic process	1.01E-12	1.6E-9	3.43 (6331,72,999,39)	[+] Show genes
xylan biosynthetic process	1.77E-12	1.86E-9	3.39 (6331,73,999,39)	[+] Show genes
hemicellulose metabolic process	2.97E-12	2.34E-9	3.29 (6331,77,999,40)	[+] Show genes
xylan metabolic process	3.21E-12	2.03E-9	3.34 (6331,74,999,39)	[+] Show genes
nitrate transport	3.64E-12	1.92E-9	3.92 (6331,58,891,32)	[+] Show genes
cell wall polysaccharide biosynthetic process	5.74E-12	2.59E-9	3.30 (6331,75,999,39)	[+] Show genes
cellular component macromolecule biosynthetic process	5.74E-12	2.27E-9	3.30 (6331,75,999,39)	[+] Show genes

Genová ontologie

- Několik nástrojů umožňuje **statisticky vyhodnotit obohacení** o geny **spojené se specifickými procesy**

Description	P-value	FDR q-value	Enrichment (N, B, n, b)	Genes
response to nitrate	4.76E-13	1.5E-9	4.13 (6331,55,891,32)	[+] Show genes
glucuronoxylan metabolic process	1.01E-12	1.6E-9	3.43 (6331,72,999,39)	[+] Show genes
xylan biosynthetic process	1.77E-12	1.86E-9	3.39 (6331,73,999,39)	[-] Hide genes GUT2 - putative glycosyltransferase PGSIP3 - plant glycogenin-like starch initiation protein 3 FRA8 - exostosin-like protein GAUT12 - alpha-1,4-galacturonosyltransferase AT4G22460 - bifunctional inhibitor/lipid-transfer protein/seed storage 2s albumin-like protein AT5G42180 - peroxidase 64 AT3G10910 - ring-h2 finger protein atf72 LAC17 - laccase 17 KNAT7 - homeobox protein knotted-1-like 7 NAC012 - nac domain-containing protein 12 IRX9 - nucleotide-diphospho-sugar transferases-like protein AT1G70500 - pectin lyase-like protein CESA4 - cellulose synthase a catalytic subunit 4 [udp-forming] AT1G08340 - rho gtpase activating protein with pak-box/p21-rho-binding domain CTL2 - chitinase-like protein 2 IRX6 - cobra-like protein 4 MYB63 - myb domain protein 63 PGSIP1 - plant glycogenin-like starch initiation protein 1 AT5G46340 - putative o-acetyltransferase AT3G21710 - hypothetical protein AT2G03200 - aspartyl protease-like protein AT1G09440 - protein kinase family protein AT5G40020 - pathogenesis-related thaumatin-like protein AT3G23090 - targeting protein for xklp2-like protein AT5G67210 - hypothetical protein AT3G56230 - btb/poz domain-containing protein AT2G31930 - hypothetical protein JP630 - putative polygalacturonase non-catalytic subunit jp630 MAP70-5 - microtubule-associated proteins 70-5 AT3G50220 - hypothetical protein AGL44 - protein agamous-like 44 IRX12 - laccase-4 NAC073 - nac domain containing protein 73 IRX3 - cellulose synthase a catalytic subunit 7 [udp-forming] AT4G27435 - hypothetical protein MYB46 - transcription factor myb46 AT1G72220 - ring-h2 finger protein atf54 FRD3 - mate efflux family protein AT1G33800 - hypothetical protein
hemiacellulose metabolic process	2.07E-12	2.34E-9	2.20 (6331,77,000,40)	[+] Show genes

Osnova

- Definice Systémové biologie
- Nástroje
  - Genová ontologie
  - Bayesovské sítě

Bayesovské sítě

Co je Bayesovská síť?

- **Pravděpodobný grafický model**, který se používá k **vytváření modelů z dat a/nebo názoru odborníka**

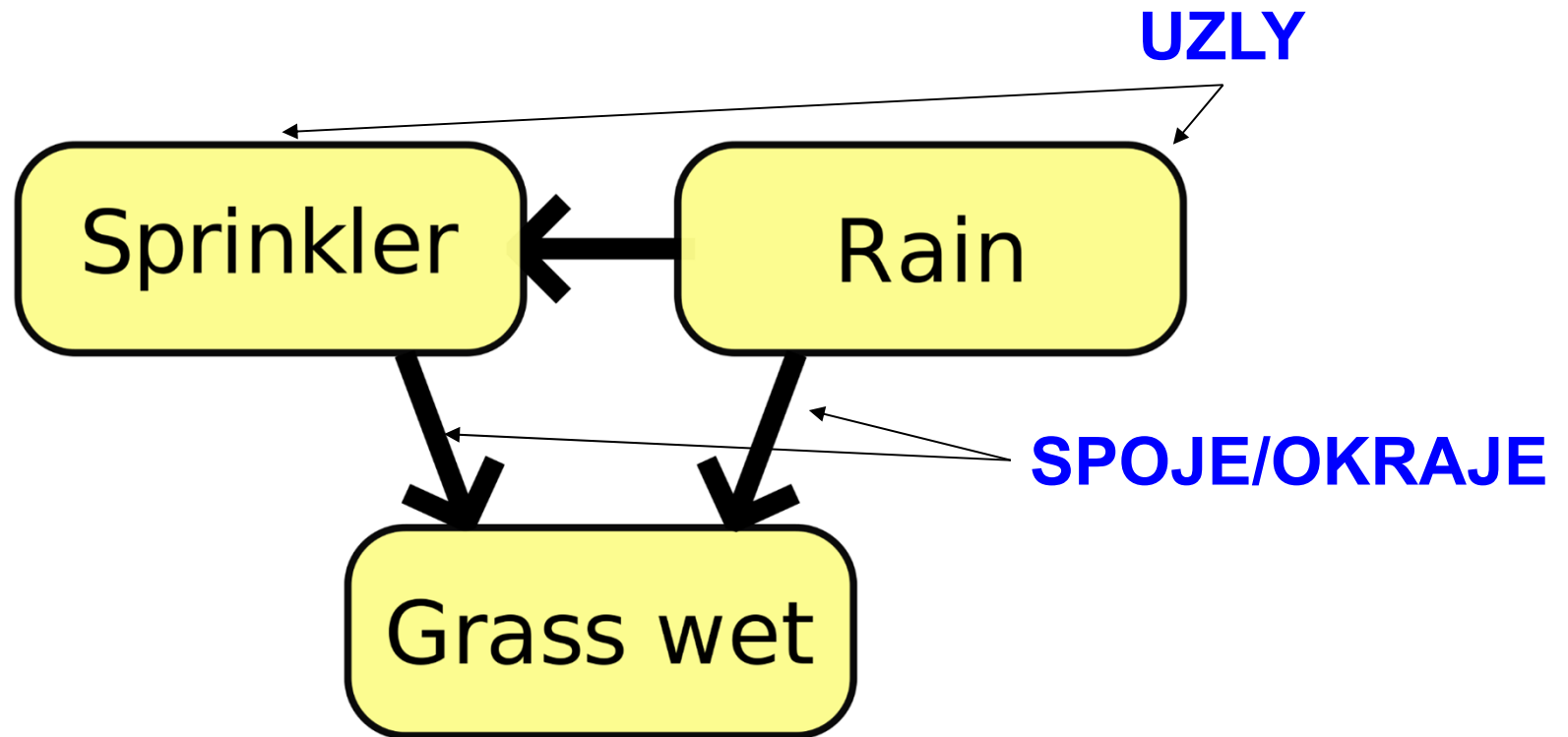
Bayesovské sítě

<https://www.youtube.com/watch?v=4fcqyzVJwHM>

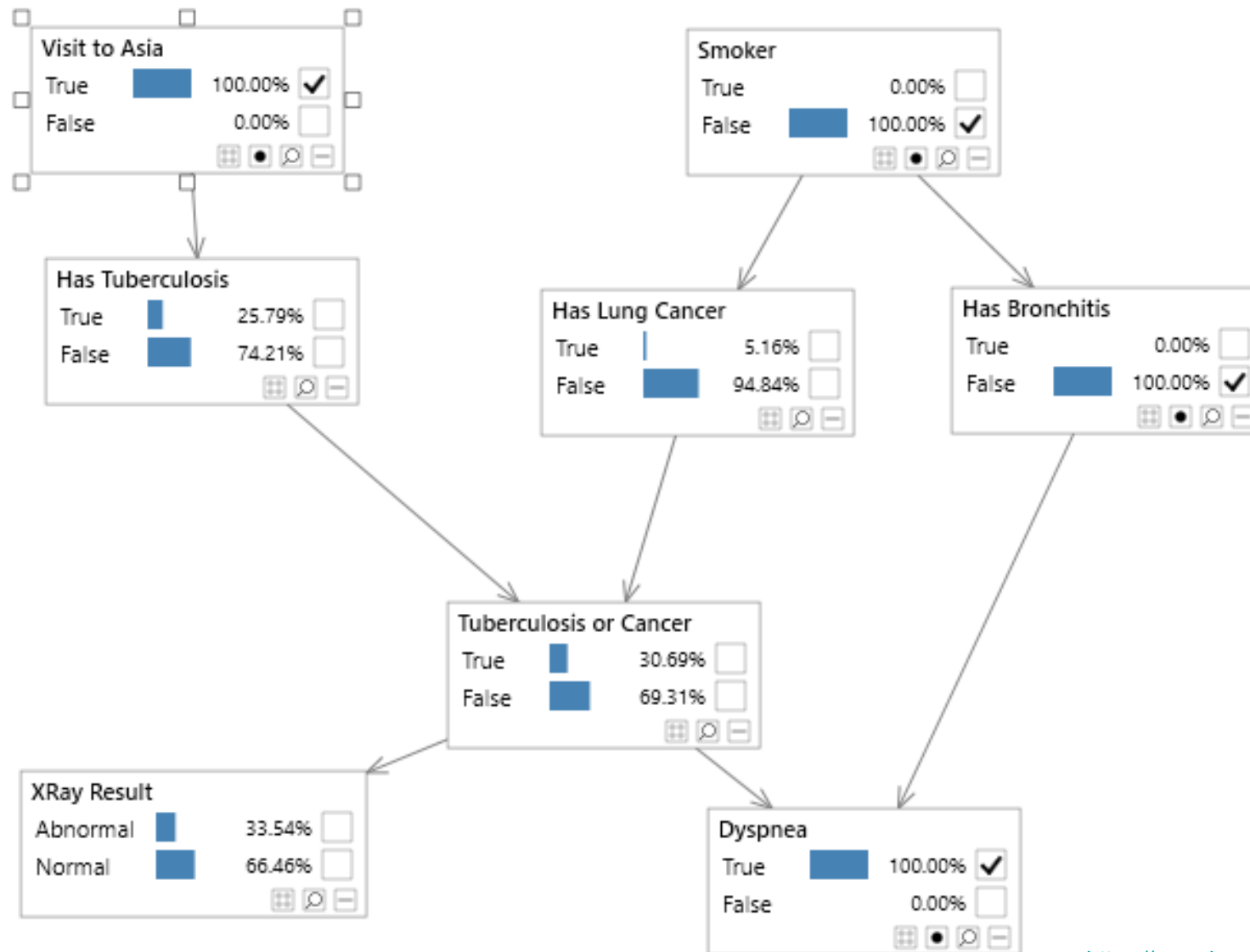
Bayesovské sítě

- Co je **Bayesovská síť**?
  - **Pravděpodobný grafický model, který se používá k vytváření modelů z dat a/nebo názoru odborníka**
  - může být využit v široké škále úkolů včetně **predikce, detekce anomálie, diagnostiky, automatického pohledu na věc, uvažování, predikce časové řady a rozhodování za nejistoty**
- **UZLY**
  - každý uzel představuje **proměnnou**, jako je výška, věk nebo pohlaví. Proměnná může být *diskrétní*, jako například pohlaví = {samičí, samčí}, nebo *spojitá*, jako např. věk
- **SPOJE**
  - přidány **mezi uzly**, aby ukazovaly, že **jeden uzel má** přímý **vliv** na **druhý**

Bayesovské sítě

Asijská Bayesovská síť

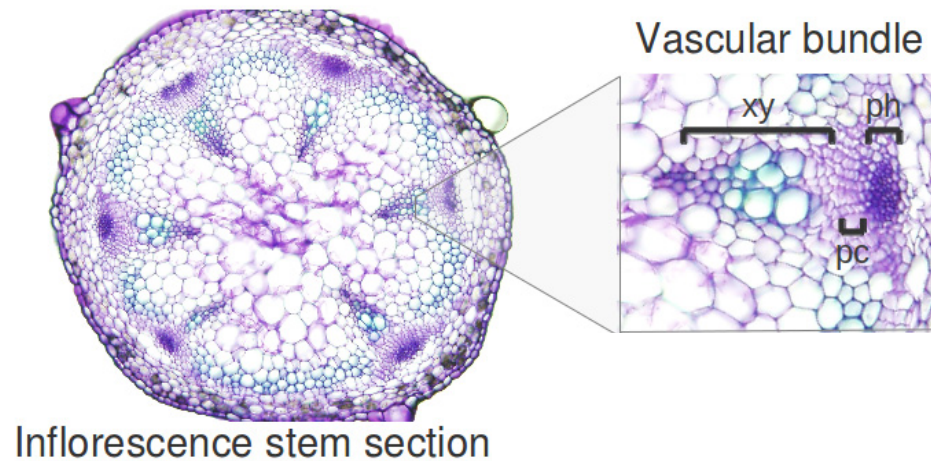

Osnova

- Definice Systémové biologie
- Nástroje
  - Genová ontologie
  - Bayesovské sítě
  - Modelování molekulárních/genových regulačních sítí

Modelování molekulárních regulačních sítí

- **Vodivé pletivo** jako vývojový model pro **MRN modelování**

Benitez and Hejatko, *PLoS One*, 2013

Modelování molekulárních regulačních sítí

- **Vyhledávání publikovaných dat a vytvoření malé databáze**

Interaction	Evidence	References
A-ARRs – CK signaling	Double and higher order type-A ARR mutants show increased sensitivity to CK.	[27]
	Spatial patterns of A-type ARR gene expression and CK response are consistent with partially redundant function of these genes in CK signaling.	[27]
	A-type ARR6 decreases B-type ARR6-LUC.	[13]
	Note: In certain contexts, however, some A-ARRs appear to have effects antagonistic to other A-ARRs.	[27]
AHP6 – AHP	ahp6 partially recovers the mutant phenotype of the CK receptor WOL.	[9]
	Using an in vitro phosphotransfer system, it was shown that, unlike the AHPs, native AHP6 was unable to accept a phosphoryl group. Nevertheless, AHP6 is able to inhibit phosphotransfer from other AHPs to ARR6.	[9]

Benitez and Hejatko, *PLoS One*, 2011

Modelování molekulárních regulačních sítí

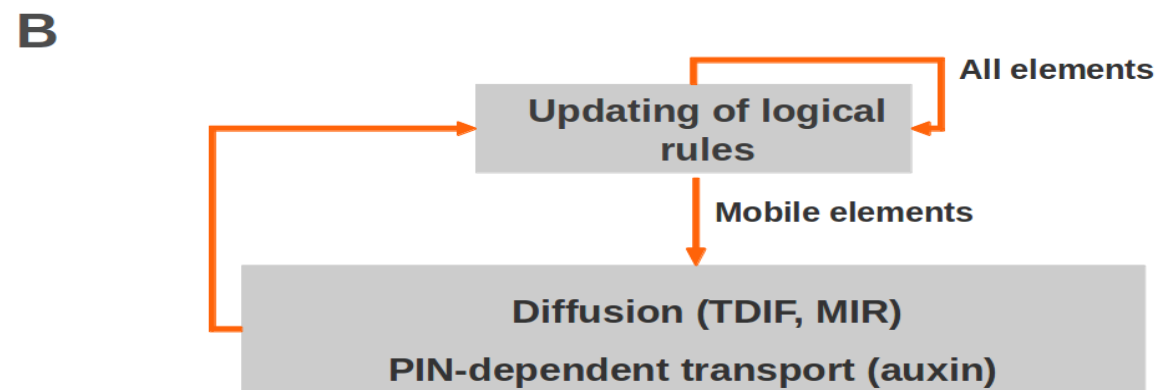
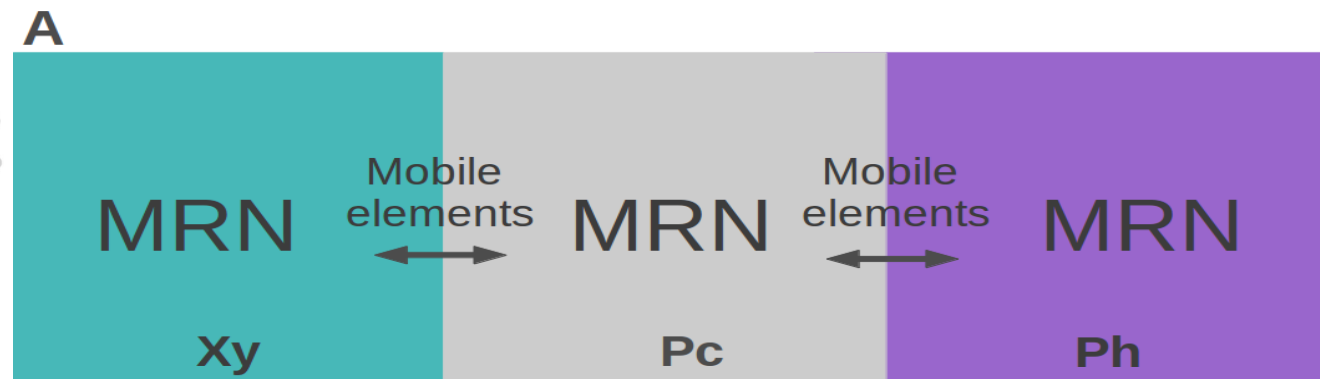
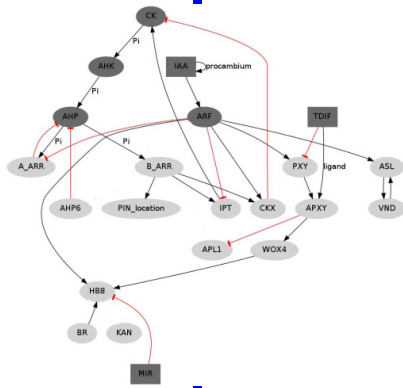
- Formulace *logických pravidel* definujících *dynamiku modelu*

Network node	Dynamical rule
CK	2 If ipt=1 and ckx=0 1 If ipt=1 and ckx=1 0 else
CKX	1 If barr>0 or arf=2 0 else
AHKs	ahk=ck
AHPs	2 If ahk=2 and ahp6=0 and aarr=0 1 If ahk=2 and (ahp6+aarr<2) 1 If ahk=1 and ahp6<1 0 else
B-Type ARRs	1 If ahp>0 0 else
A-Type ARRs	1 If arf<2 and ahp>0 0 else

Benitez and Hejatko, *PLoS One*, 2013

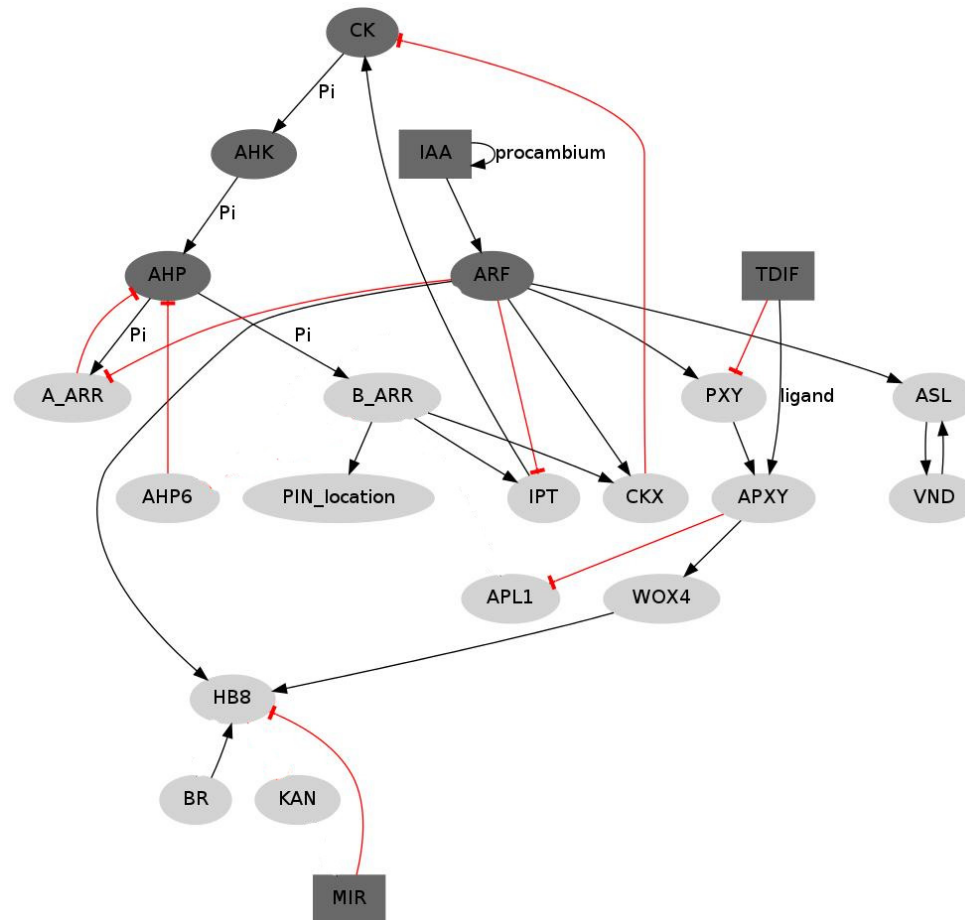
Modelování molekulárních regulačních sítí

- Specifikace *mobilních prvků* a jejich chování v modelu

Modelování molekulárních regulačních sítí

- Příprava *první verze* modelu a její *testování*

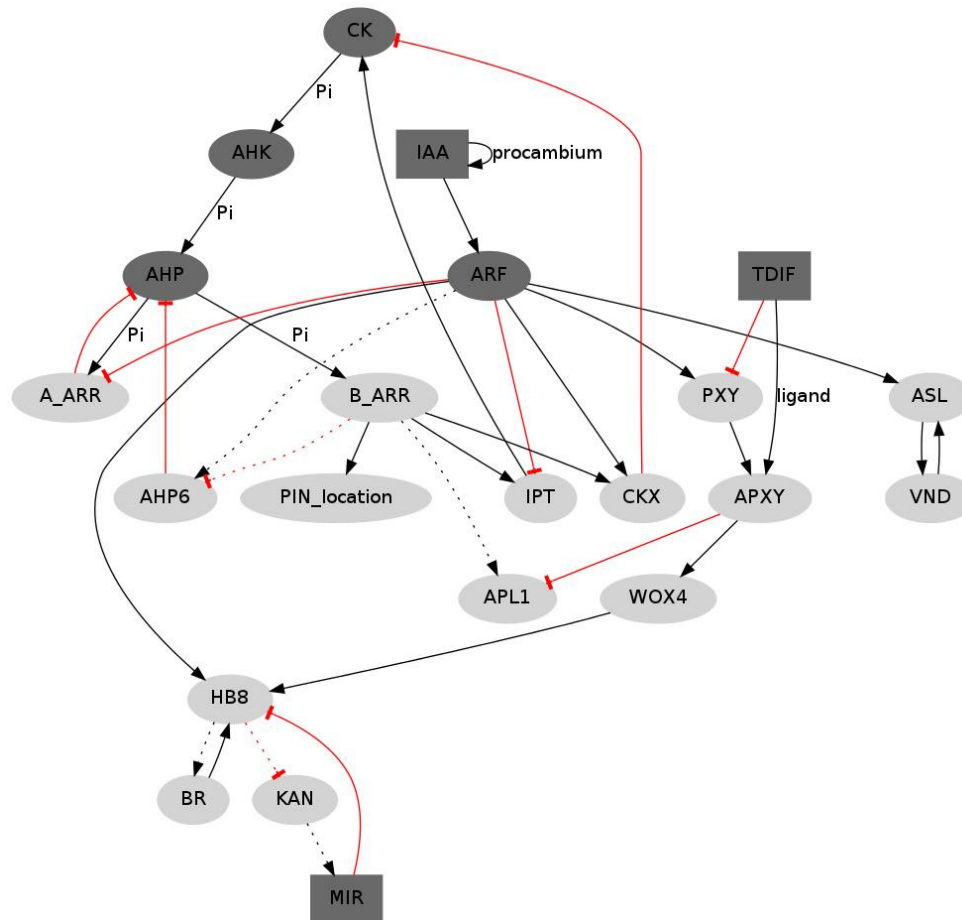
Modelování molekulárních regulačních sítí

□ Specifikace chybějících interakcí ze *známých predikcí*

Interaction	Evidence	References
CK → PIN7 radial localization	<p>Predicted interaction (could be direct or indirect)</p> <p>Informed by the following data:</p> <p>During the specification of root vascular cells in <i>Arabidopsis thaliana</i>, CK regulates the radial localization of PIN7.</p> <p>Expression of PIN7:GFP and PIN7::GUS is upregulated by CK with no significant influence of ethylene.</p> <p>In the root, CK signaling is required for the CK regulation of PIN1, PIN3, and PIN7. Their expression is altered in <i>wol</i>, <i>cre1</i>, <i>ahk3</i> and <i>ahp6</i> mutants.</p>	<p>[18]</p> <p>[18,20]</p> <p>[19]</p>
CK→ APL	<p>Predicted interaction (could be direct or indirect)</p> <p>Consistent with the fact that APL overexpression prevents or delays xylem cell differentiation, as does CKs.</p> <p>Partially supported by microarray data and phloem-specific expression patterns of CK response factors.</p>	<p>[21]</p> <p>(TAIR, ExpressionSet: 1005823559, [22])</p>

Modelování molekulárních regulačních sítí

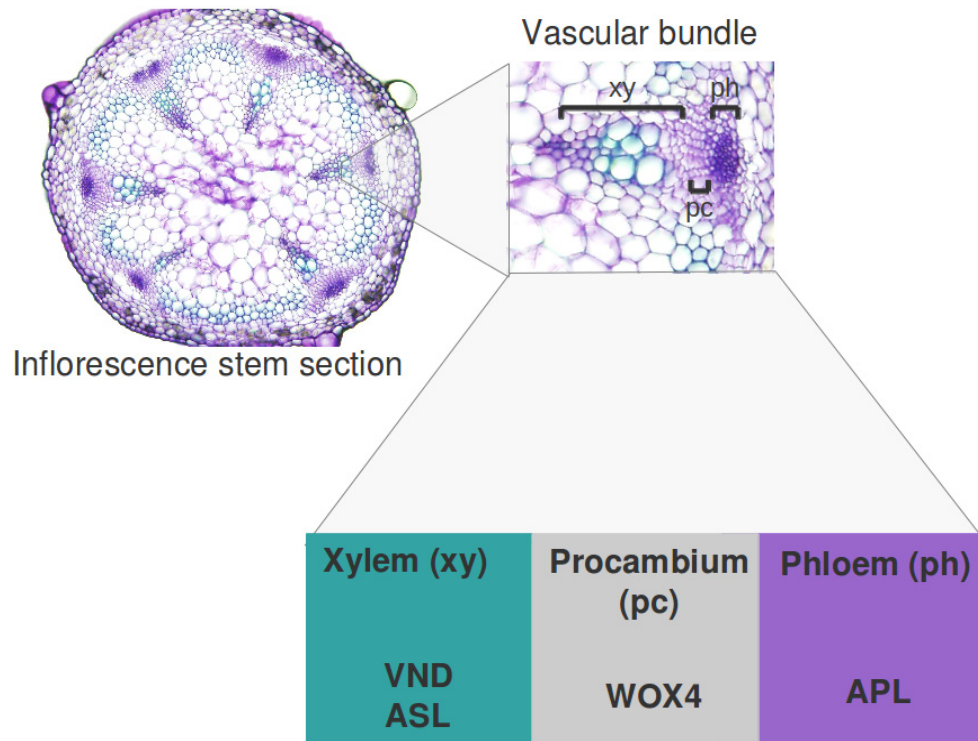
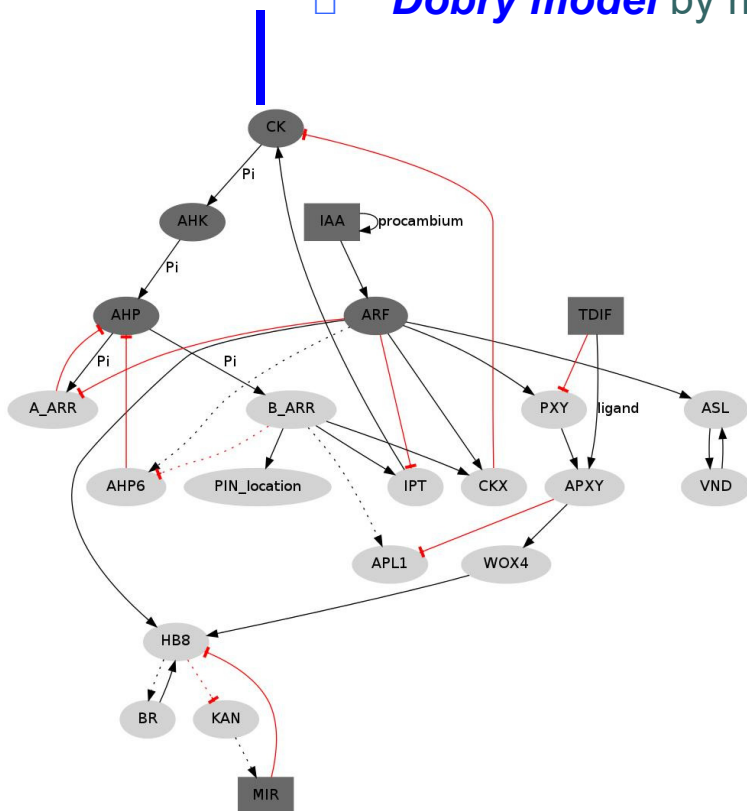
- Příprava *další verze* modelu a její *testování*

Benitez and Hejatko, *PLoS One*, 2013

Modelování molekulárních regulačních sítí

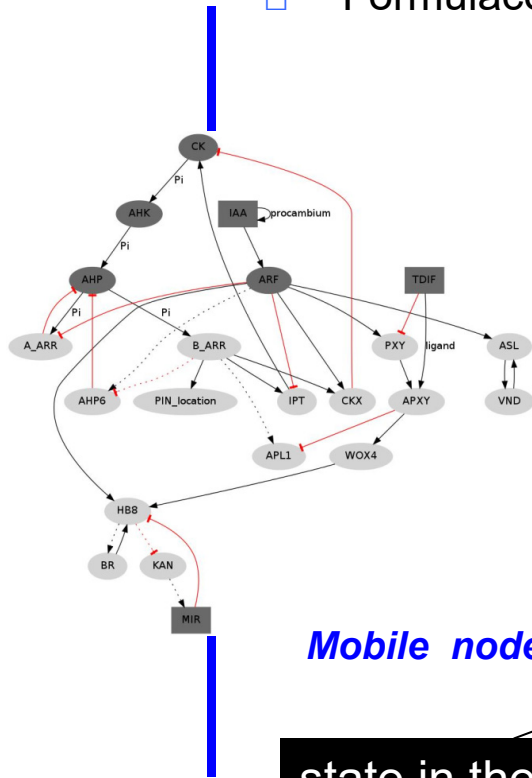
- *Dobrá model* by měl být schopen *simulovat realitu*

Benitez and Hejatko, *PLoS One*, 2013

Modelování molekulárních regulačních sítí

- Formulace *rovnice* popisujících *vzájemné vztahy* v modelu

logical rule function

state in the time t

$$\text{Static nodes: } g_n(t+1) = F_n(g_{n1}(t), g_{n2}(t), \dots, g_{nk}(t))$$

state in the time $t+1$

Amount of TDIF or MIR165 in cell i

$$\text{Mobile nodes: } g_{(t+1)T [i]} = H(g_{(t) [i]} + D(g_{(t) [i+1]} + g_{(t) [i-1]} - N(g_{(t) [i]})) - b$$

state in the time $t+1$

constant corresponding to a degradation term

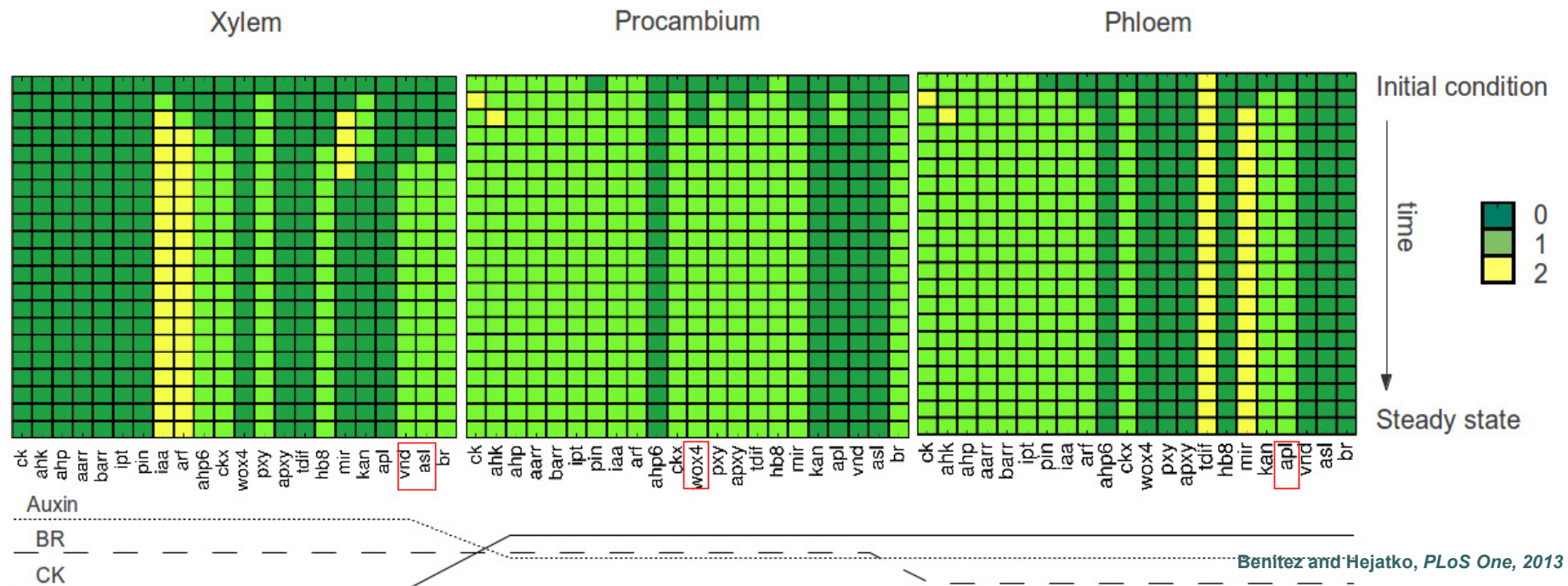
proportion of movable element

Modelování molekulárních regulačních sítí

- *Dobrá model* by měl být schopen *simulovat realitu*

Static nodes: $g_n(t+1) = F_n(g_{n1}(t), g_{n2}(t), \dots, g_{nk}(t))$

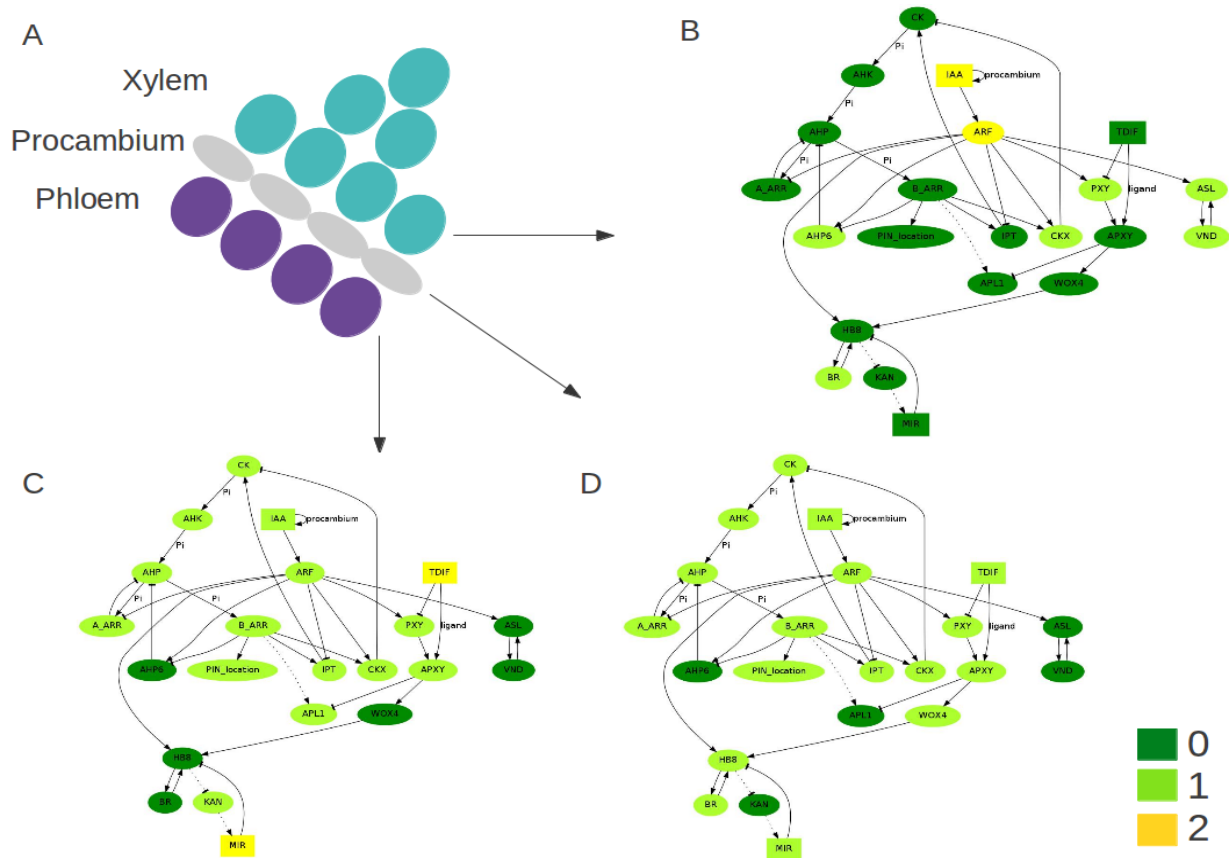
Mobile nodes: $g_{(t+1)T [i]} = H(g_{(t) [i]} + D (g_{(t) [i+1]} + g_{(t) [i-1]} - N(g_{(t) [i]})) - b$

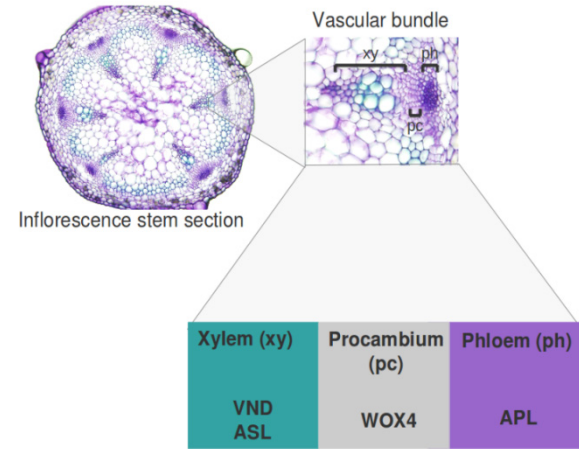

Modelování molekulárních regulačních sítí

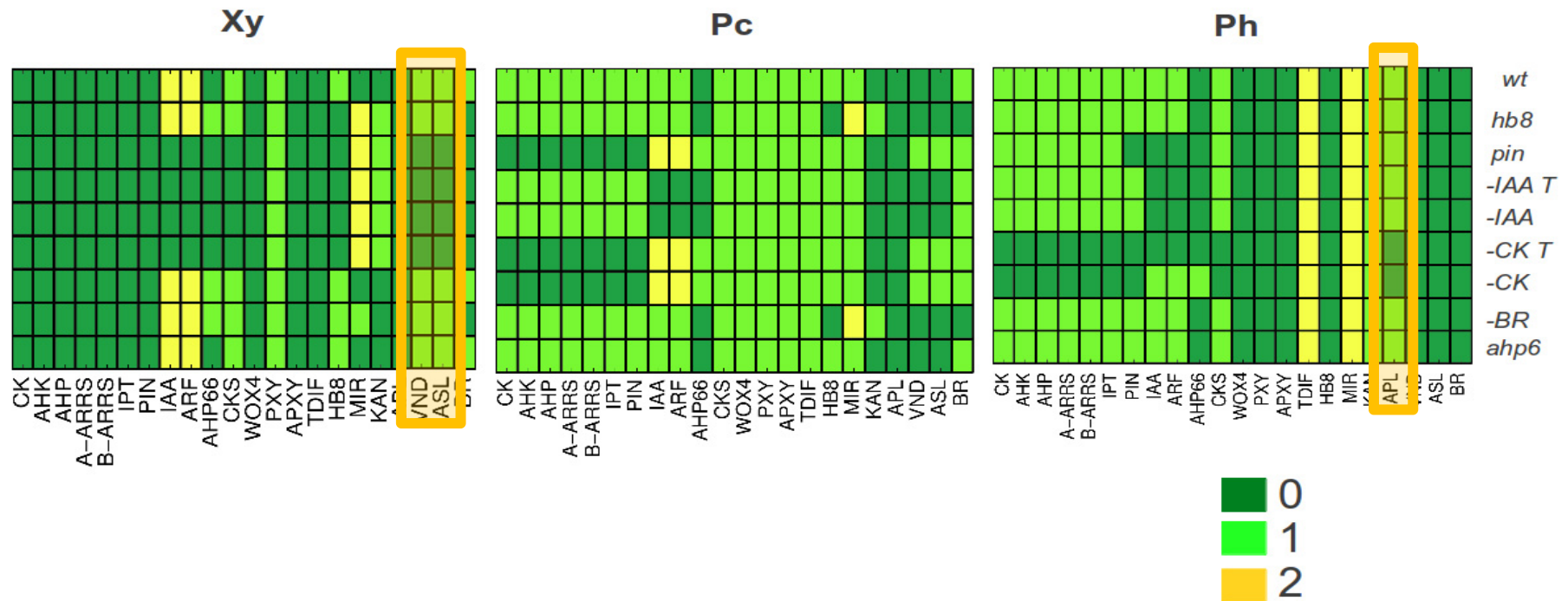
- **Dobrý model** by měl být schopen **simulovat realitu**

Modelování molekulárních regulačních sítí

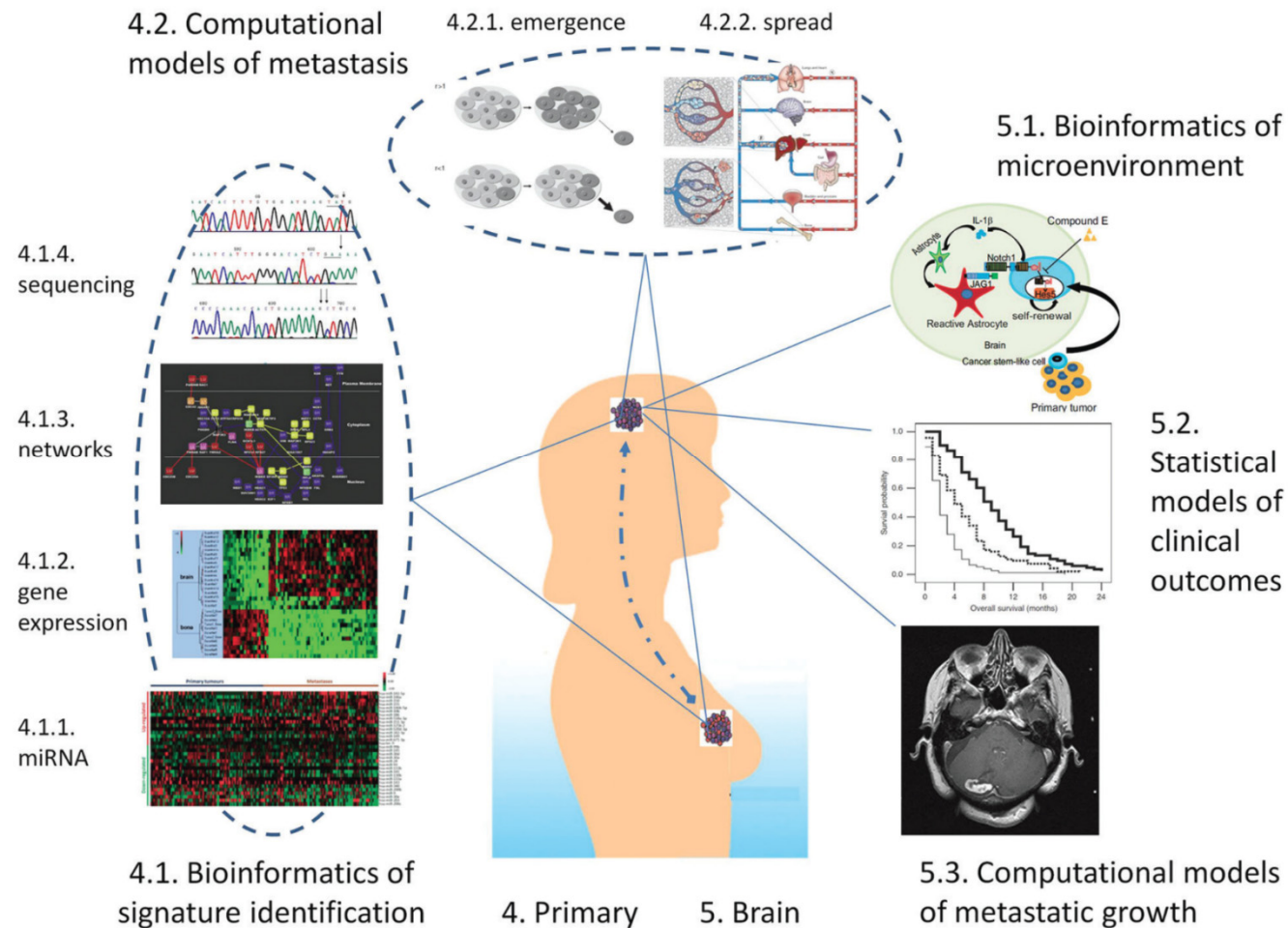
□ Simulace *mutantů*

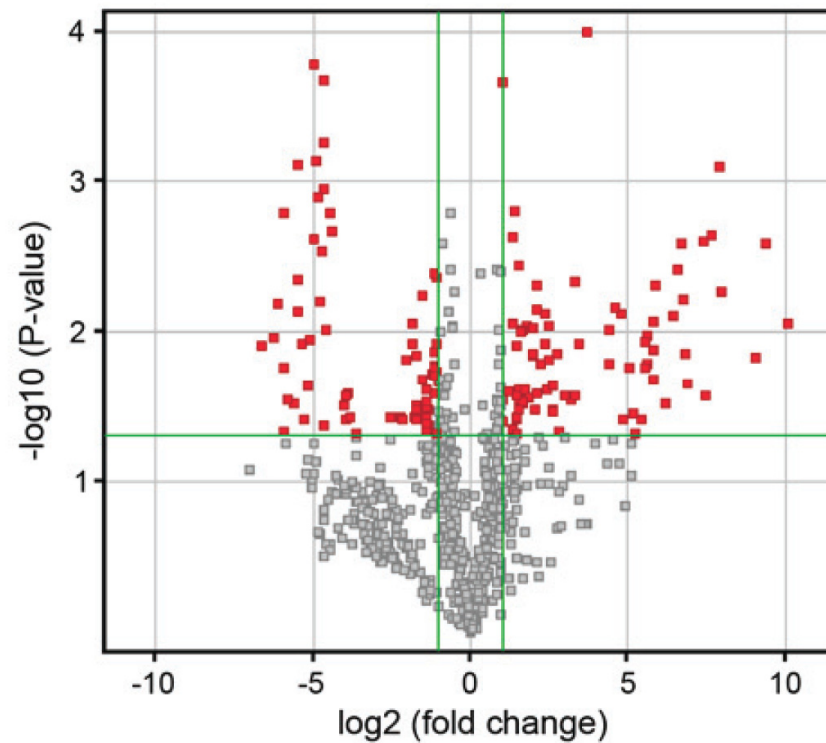
Osnova

- Definice Systémové biologie
- Nástroje
  - Genová ontologie
  - Bayesovské sítě
  - Modelování molekulárních/genových regulačních sítí
  - Odvození genových regulačních sítí z velkých omických datových sad

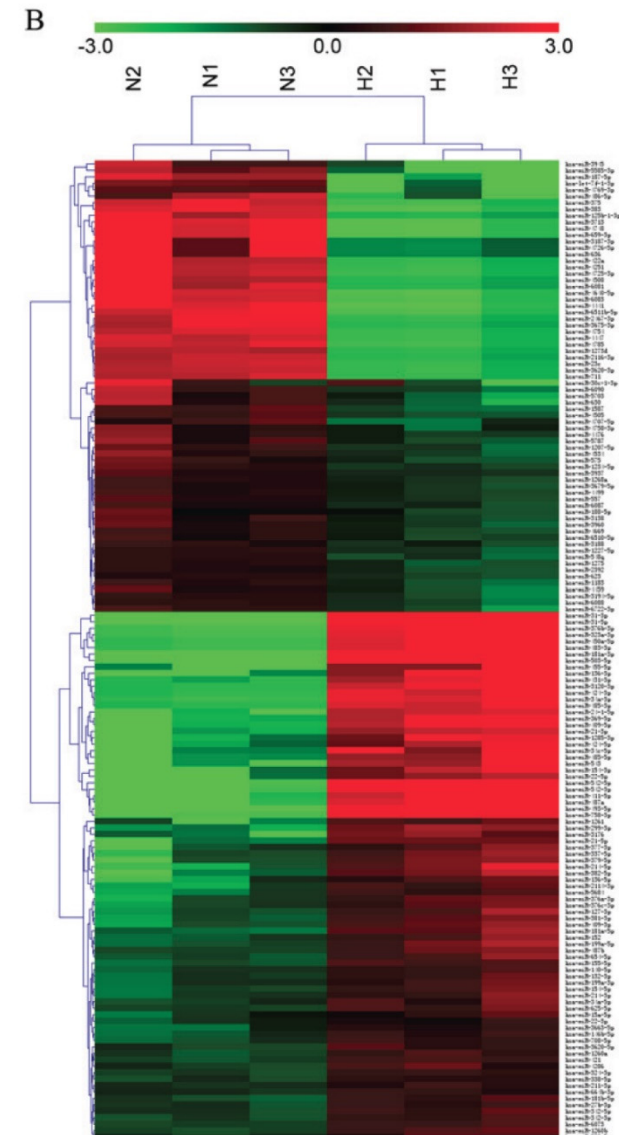
Systemová biologie ve výzkumu rakoviny

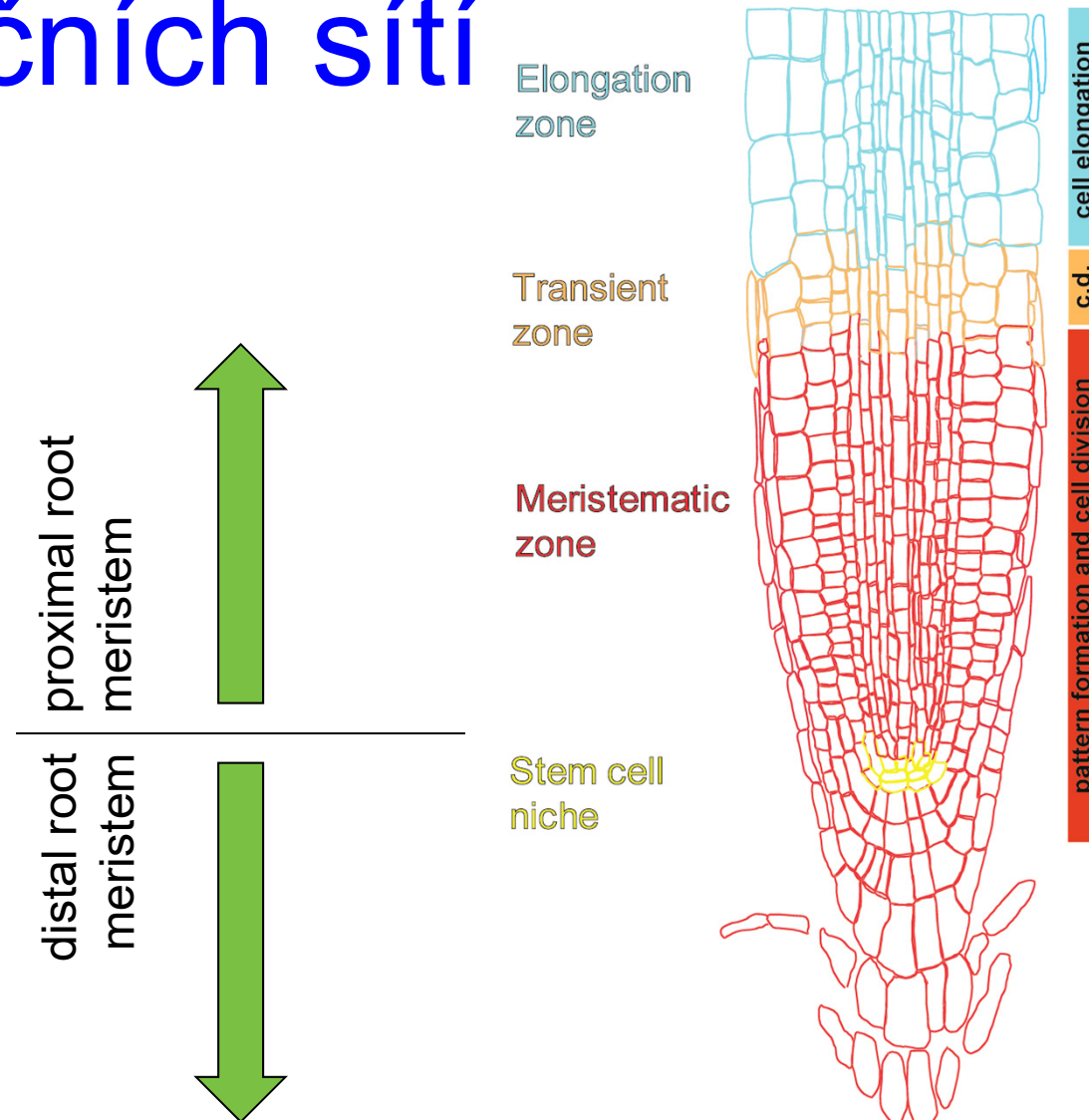
miRNA/mRNA profilování

Guo et al., *Mol Med Reports*, 2017

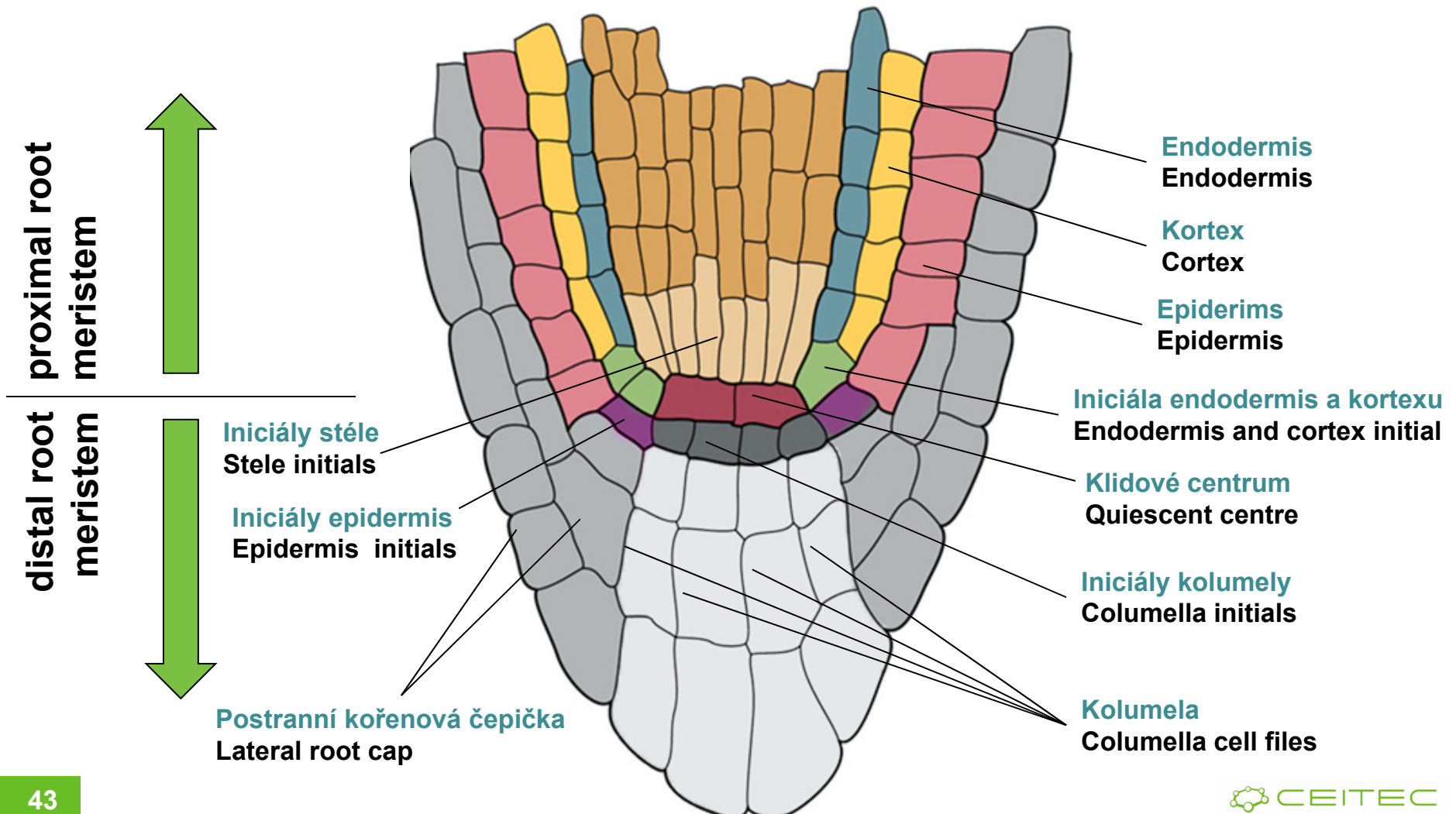

Odvození genových regulačních sítí

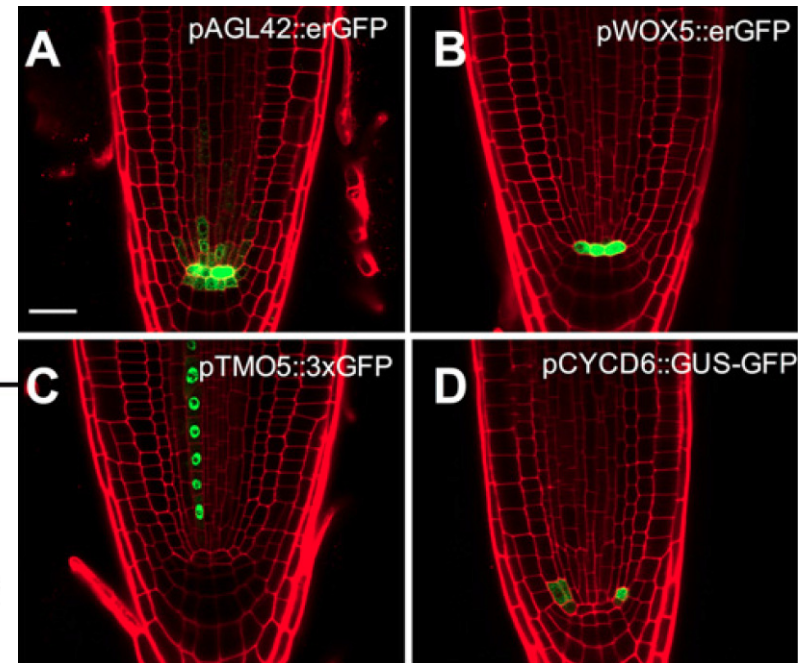

Genové regulační sítě

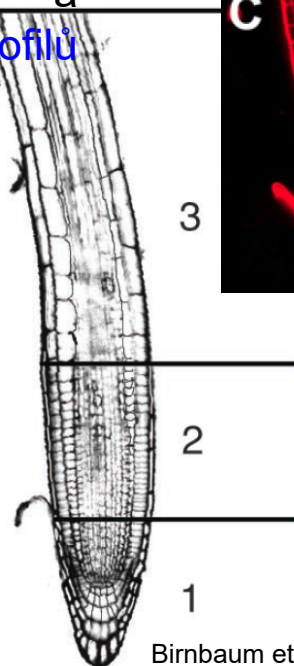

Genové regulační sítě - GENIST

- Odvození GR sítí přes **GENIST**
  - **GE**ne regulatory **NE**twork **I**nference from **S**patio**T**emporal data algorithm
  - Kombinace prostorových- a časově- specifických profilů exprese genů

de Luis Balaguer et al., *PNAS*, 2017

Birnbaum et al., *Science*, 2003

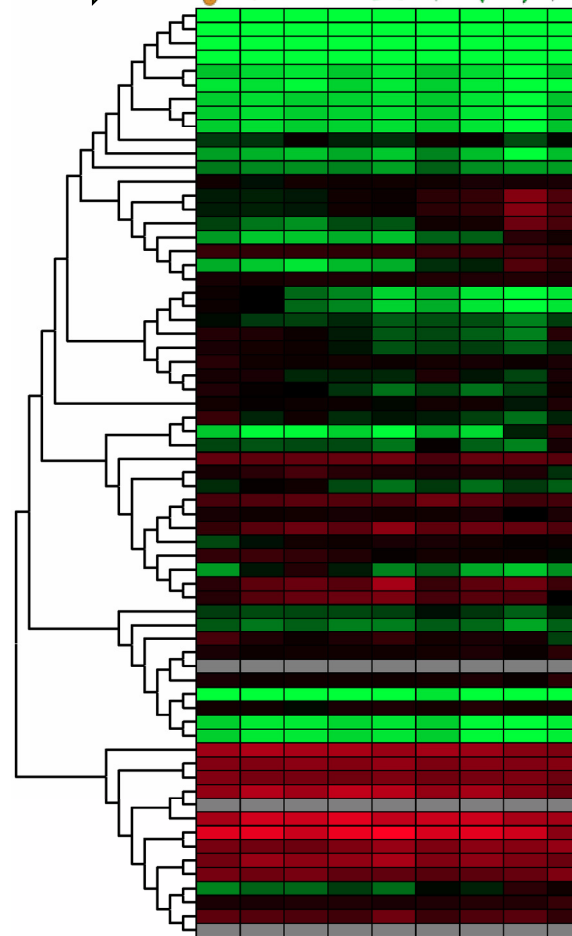

Kombinace velkých omických datových sad

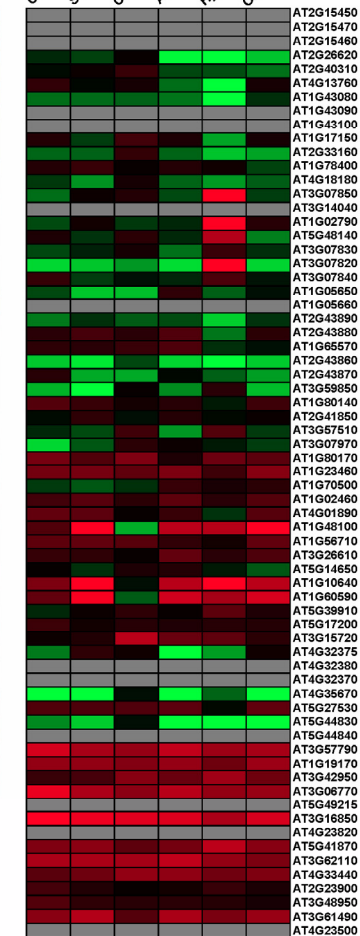
PLETIVO/ČAS

GENY

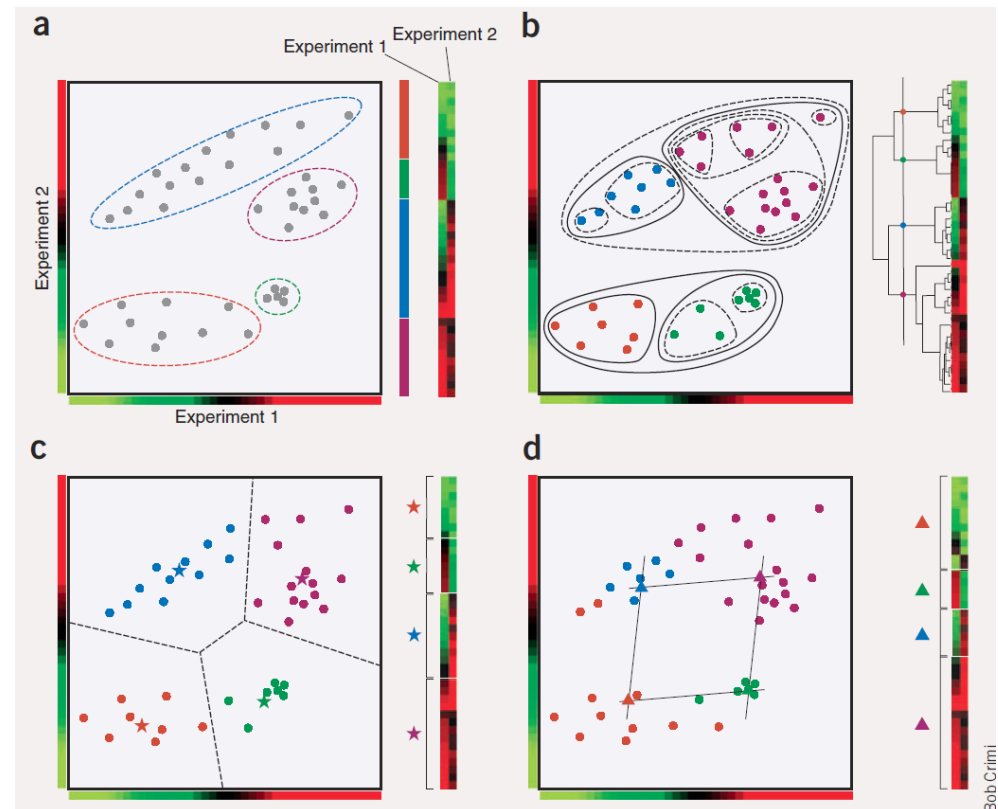
Col Salt Cold ABA Hypoxia Osmotic

EITEC

Genové regulační sítě - GENIST

- Odvození GR sítí přes **GENIST**
  - **shlukování (klastrování) genů**
    - Expresní podobnost za různých podmínek/genetické pozadí, časové body, ...
  - **Odvození spojení uvnitř klastru**
    - **Selekce** potenciálních regulátorů a ko-regulátorů
      - Na základě časové korelace ve změně exprese a/nebo specifikace uživatele
    - **Modelování dynamické Bayesovské sítě**

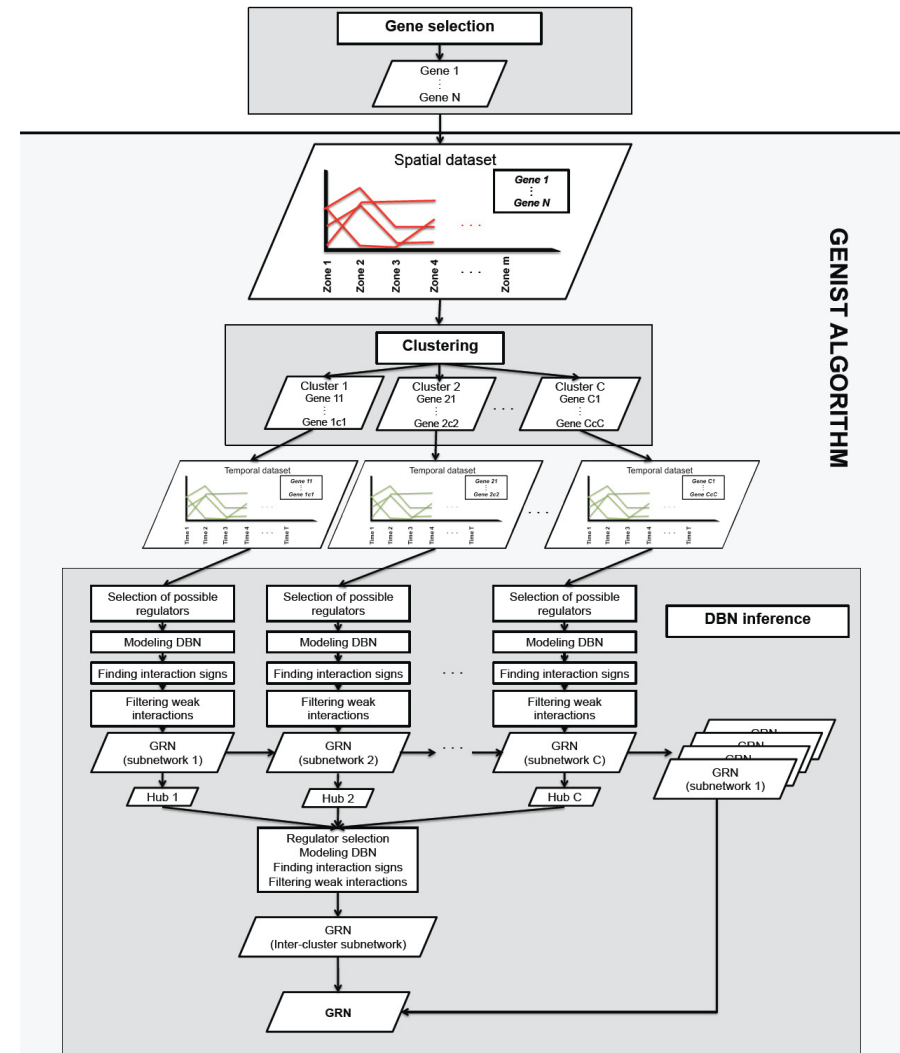

Haeseleer, *Computational Biology*, 2005

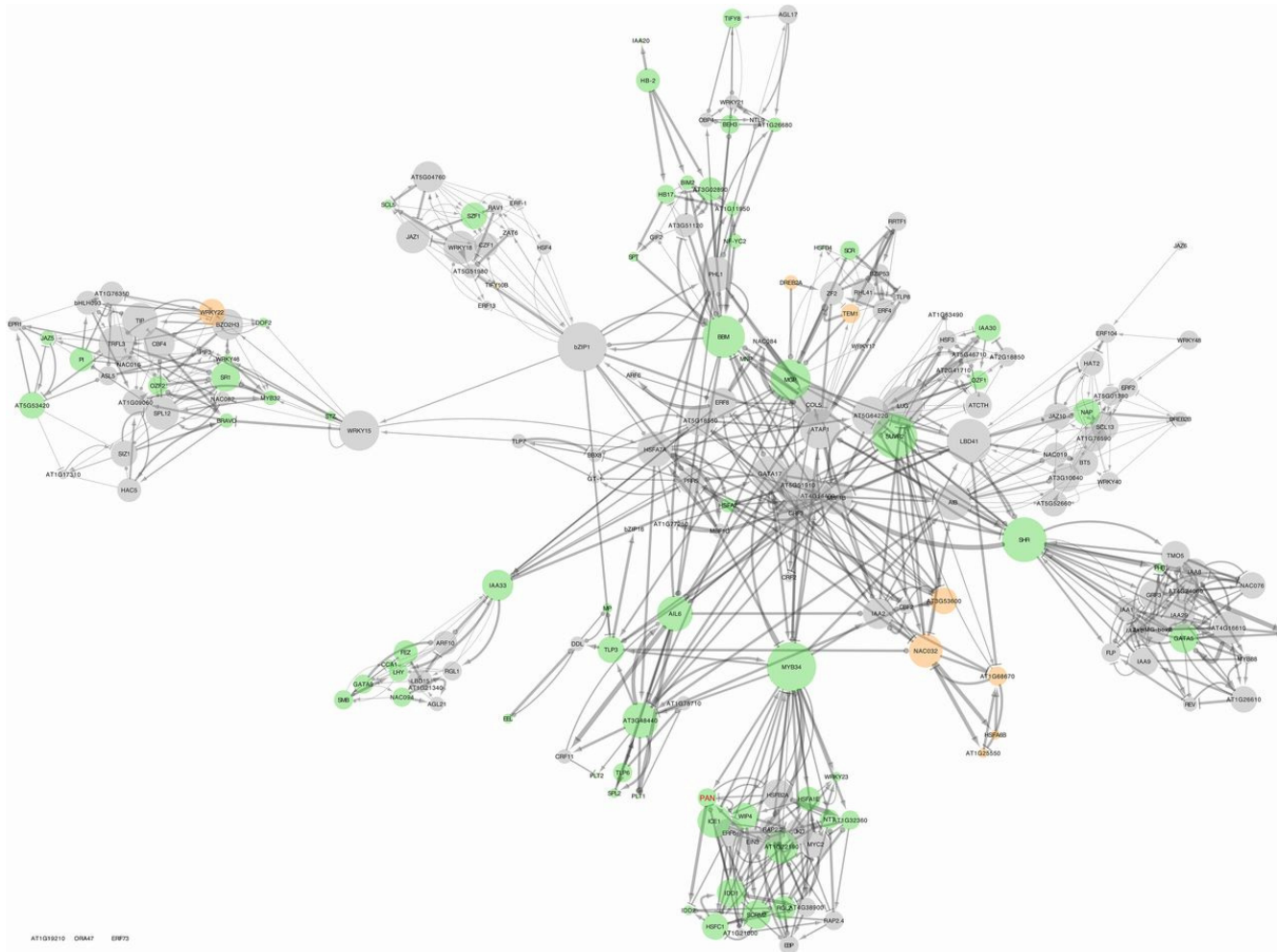
Bob Crimi

Genové regulační sítě - GENIST

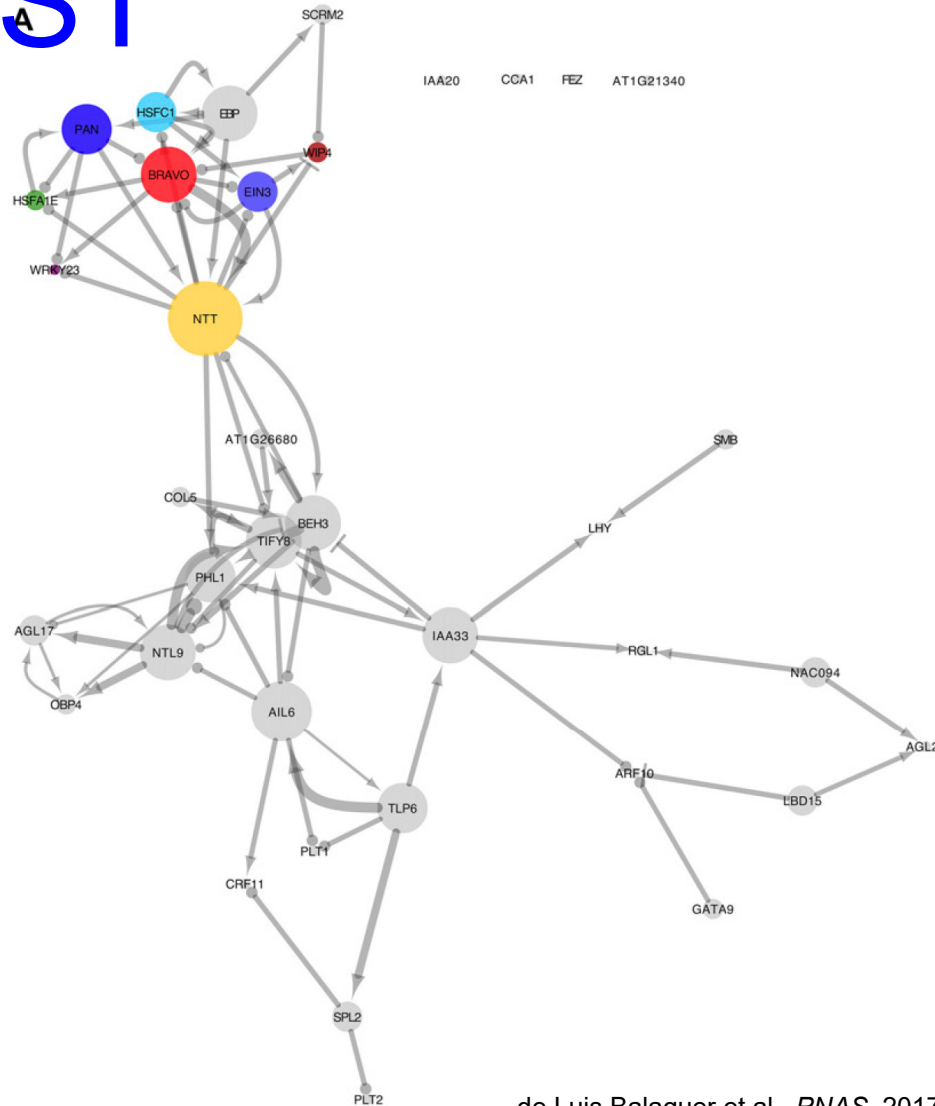
- Odvození GR sítí přes **GENIST**
  - **shlukování (klastrování) genů**
    - Expresní podobnost za různých podmínek/genetické pozadí, časové body, ...
  - **Odvození spojení uvnitř klastru**
    - **Selekce** potencionálních **regulátorů** a **ko-regulátorů**
      - Na základě **časové korelace** ve změně exprese a/nebo specifikace uživatele
    - **Modelování dynamické Bayesovské sítě**

Genové regulační sítě - GENIST

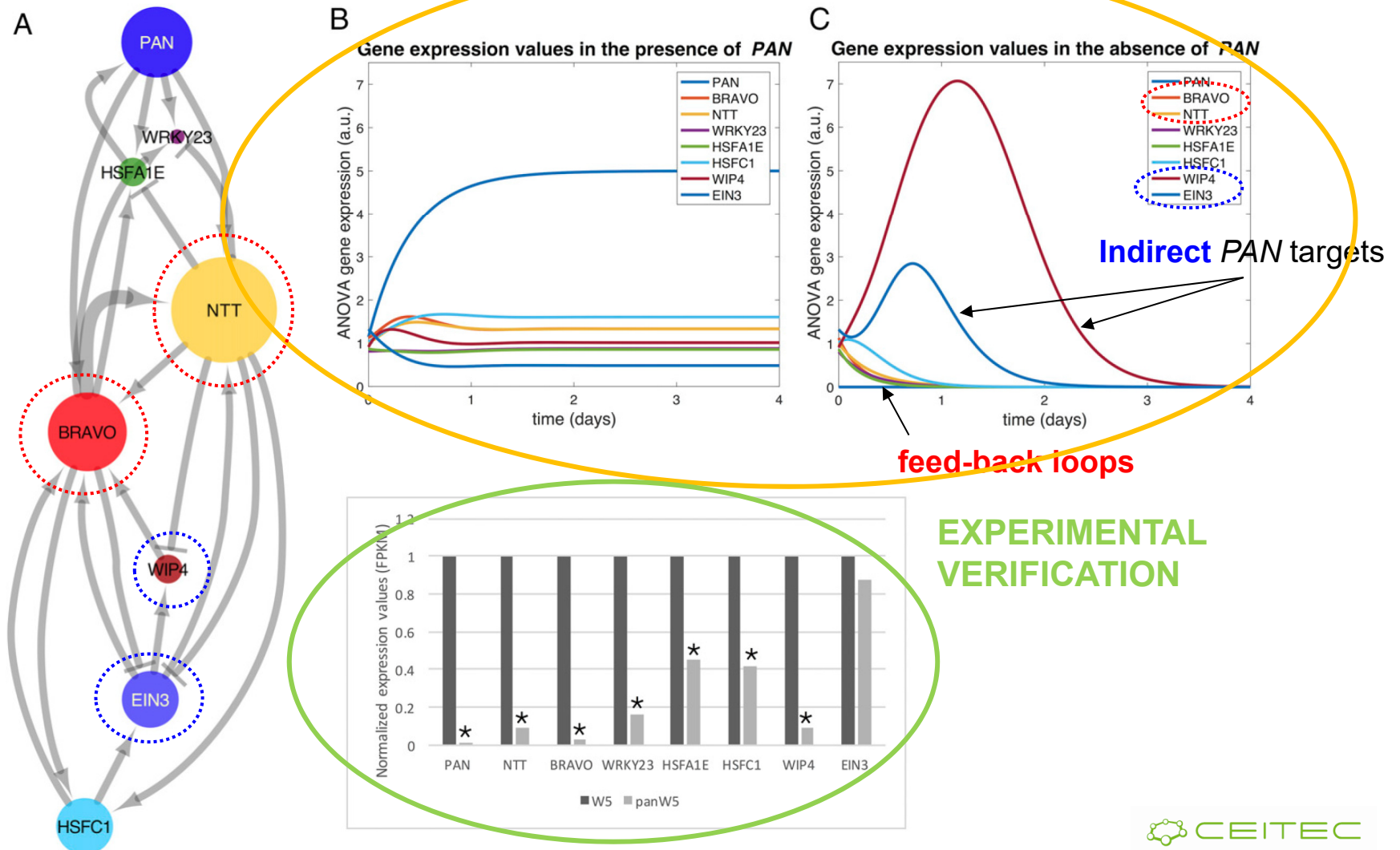

Genové regulační sítě - GENIST

Genové regulační sítě - GENIST

MODEL PREDICTION

Klíčové koncepty

- Systémová biologie se pokouší identifikovat nové vlastnosti/chování skupin funkčních podjednotek (regulátorů/molekul), které nejsou prostým součtem vlastností jednotlivých podjednotek, ale jsou novou vlastností závislou na způsobu jejich vzájemné interakce
- Využívá matematické modely, často Bayesovské sítě
- Genové regulační sítě lze identifikovat i pomocí (semi)automatických nástrojů z velkých datových sad (např. genové exprese na úrovni celého genomu)
- Využití metod strojového učení („umělá inteligence“)

Diskuse